

SLOVENSKI JADRAN

LET 111, ŠTEV. 5

Koper, petek 30. januarja 1953

POSAMEZNA ŠTEVILKA 10 DIN

DRUGO REDNO ZASEDANJE SKUPŠČINE KOPRSKEGA OKRAJA

Uzakonjen letosnji družbeni plan

V sredo je bilo v Kopru drugo redno zasedanje ljudske skupščine koprskega okraja. Skupščine se je udeležilo 71 izvoljenih ljudskih poslancev, pet pa je bilo upravičeno odstotnih.

Najprej sta na ločenih sejah okraj-

Letosnji družbeni plan predvideva tudi mehanizacijo ribje industrije
Na sliki: delavke v tovarni Ampelea v Izoli.

mega zbara in zbara proizvajalcev prečitala poročilo komisije za plan in proračun tovarniških Julij Beltram in Dušan Fabjan.

Obrazložitev predloga družbenega plana

V začetku svojega referata je tovarniški Markič poudaril, da se letosnje gospodarsko leto začenja z nadaljnji utrjevanjem sistema, ki nam zagotavlja aplikacijo zakonov FLRJ oziroma LR Slovenije. To dokazuje, da je naše ljudstvo vsak dan bolj povezano s svojo matico in da bo razširjene zakone — s potrebnimi dopolnilni ali spremembami — odločno izvajalo v praksi in življenu.

V gospodarstvu našega okraja nas čakajo še velike in težke naloge. Gospodarski svet koprskega okraja sprejema dnevno prošnje, zahteve in predloge za ureditev mnogih gospodarskih vprašanj, bodisi lokalnega ali širšega pomena. Res je, da zahteva ogromna večina teh predlogov najnino rešitev, prav tako pa nam mora biti jasno, da je nemogoče v kratkem obdobju enega ali več let uresničiti vse potrebe glede na težave, v katerih se še danes nahaja-

Kaj so upoštevali pri sestavi letosnjega družbenega plana?

Tovarniški Markič je nato poudaril, da so pri sestavi letosnjega družbenega plana predvsem upoštevali, da je treba okrepliti gospodarstvo okraja in dvigniti proizvodnjo povsod. Tukaj je to možno in rentabilno. Mnoga naša podjetja imajo možnost razširitve svojih naprav. Prav tako je več tovarn in obratov, ki nujno

Glede predloga družbenega plana za leto 1953 je komisija ugotovila, da so na osnovi prispomemb občinskih ljudskih odborov, delovnih kolektivov ter družbenih in zadružnih organizacij osnovni proporcii pravilno postavljeni in v skladu s potrebbami za nadaljnji razvoj gospodarstva koprskega okraja. Celotni narodni dohodek se zniža od prvotnega predloga za 70 milijonov 116.000 dinarjev sklad za plaće za 15 milijonov 179.000 dinarjev in akumulacija in sklad za 54 milijonov 937 tisoč dinarjev. Komisija se je strinjala s predlagano investicijsko graditvijo kakor tudi z njeno notranjo razdelitvijo, pri kateri odpade na kapitalno izgradnjo nad 661 milijonov din (66 %) in na investicije družbenega standarda nad 326 milijonov dinarjev (34 %).

Glede predloga finančnega odloka se je komisija v načelu in podrobnostih strinjala z razdelitvijo izdatkov Za čl. 9 so predlagali spremembo, po kateri bi predsednik OLO in predsednik Sveta za gospodarstvo sporazumno razpolagala samo s postavko obveznosti iz preteklosti v višini 25 milijonov dinarjev, razen tega pa se z ostalim delom proračunske rezerve do višine 5 milijonov dinarjev, dočim z ostankom razpolaga in odloča o njegovi uporabi OLO Koper.

Skupno sejo okrajnega zbara ter zbara proizvajalcev je začel predsednik OLO tovarniški Franc Kralj — Peter. Po sprejetju dnevnega reda je podal obrazložitev k predlogu družbenega plana za leto 1953 predsednik gospodarskega sveta OLO Koper tovarniški Janko Markič.

Potrebujete nove stroje (»Istra«, »Stil«, »Soline«, »Rudac« in »Salvetti«), oziroma celotno moderno sodobno mehanizacijo (»Ampeleac«). Čimprej je treba dokončati obnovno važnega ključnega objekta v Sečovljah — rudnik črnega premoga, ki bo dal precejšnji narodni dohodek. Sedaj bo potrebno v koprskem okraju postopoma začeti z novimi rentabilnimi industrijsko obrtnimi obrati, ki nam ne bodo zagotovili samo večji narodni dohodek, temveč omogočili tudi večjo zaposlitev delovne sile.

Glede kmetsztva je tov. Markič dejal, da je še vedno precej neobdelane površine, ki jo bo treba obdelati. Naše načelo mora biti: obdelati vsako podzemje ter s tem prispetati k utrjevanju našega gospodarstva.

V turizmu in gostinstvu je še mnogo možnosti za povečanje prometa in za ustvarjanje narodnega dohodka. Treba se je skrbno pripraviti in med sezono začeti vse sile, da bi čim bolj zadovoljili potrebama gostov. Posebno poglavje je vprašanje rentabilnosti naših podjetij. Lanskoletne izkušnje nam kažejo, da bi mnoga podjetja lahko dosegla večjo rentabilnost, če bi se bolj poglobila v proces proizvodnje oziroma poslovanja in če bi posvetila več pozornosti večji storilnosti, varčevanju, racionalizaciji in nepotrebni stroškom. Še vedno je v koprskem okraju večna podjetij s prevelikim režiskimi

stroški, s prevelikim administrativnim aparatom ter z odvisno ali nepravilno izkorisceno delovno silo. Delovna disciplina je še marsikje slaba.

Upoštevajoč te in druge izkušnje iz lanskega leta je gospodarski svet zavzel stališče, da je treba te odnos se regulirati z dodeljevanjem pravilnih stopenj akumulacije v sporazumu s podjetji. To pomeni, da mora družbeni plan vsebovati take elemente in predpise, ki dajejo kolektivom dolocene obveznosti, v katerih ne smejo in ne morejo gospodariti neracionalno in površno.

To pravilo velja tudi za nekatere naše ustanove, ki so doslej premalo stremele za tem, da bi proračunska sredstva čim bolj racionalno izkoristile, oziroma da bi iskale vir dohodkov, če so za to sposobne. Gospodarski svet smatra, da je popolnoma pravilno, če se večina proračunske ustanov sama finančira in le v skrajnih in utemeljenih primerih jima bo okrajni odbor dodelil potrebno subvencijo za njihovo brezhibno poslovanje.

Tovarniški Markič je zatem obrazložil proces kreditiranja, ki se pred-
(Nadaljevanje na 2. strani)

V koprskem okraju predlagajo preimenovanje Fronte v Socialistično zvezo

Volitve delegatov Ljudske fronte v koprskem okraju so pokazale glede udeležbe, da se frontovci zavajajo odgovornih nalog, ki stojijo pred njimi. Skoraj v vseh osnovnih organizacijah so zabeležili nad 80% udeležbe na volitvah, pa tudi z udeležbo na predvolilnih sestankih smo lahko v večini predelov kolikor toliko zadovoljni.

Zelo zanimiv sestanek so imeli v vasi Malija v občini Izola-okolica. Razgovarjali so se predvsem o raznih gospodarskih problemih, ki zadevajo vas. Med drugim so kritizirali podjetje ELTE v Izoli, ki jim že delj časa obeta dokončanje zadnjih elektro-instalacijskih del. Ker so že vsa druga dela končana, je seveda samo to še vzrok, da ni zavetila v vasi električna luč. Frontovci v Maliji so se zelo zanimali tudi za investicije, ki so namenjene za razsiritev eksplotacije Šečovlje, saj jih je med njimi mnogo, ki nameravajo delati v rudniku.

Diskusija o družbenem planu je bila predmet mnogih predvolilnih sestankov. Razen tega so se razgovarjali tudi o bližnjih akcijah v koprskem okraju, kakor o fluor-

grafiji, tečajih za prvo pomoč in o ustanavljanju streških družin.

Na vseh sestankih so z odobravljajem sprejeli vest o predlogu preimenovanja Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnega ljudstva. Zlasti živa diskusija o tem predlogu je bila v Boninih, Ankaranu, Semedeli, Bertokih in Salari,

Ob koncu bi omenili, da se je na sestankih premalo razpravljalo o notranjih organizacijskih vprašanjih frontnih organizacij. Mislimo, da bi bila marsikje potrebna kritika glede plačevanja članarine, discipline, nedelavnosti, sprejemanja novih članov in izključitve nedelovnih in škodljivih elementov in da bi bilo treba sestanke ponokod bolje pripraviti. Samo v občini Smarje so v zaostanku s plačevanjem članarine vse osnovne frontne organizacije razen Pomjana in Padne.

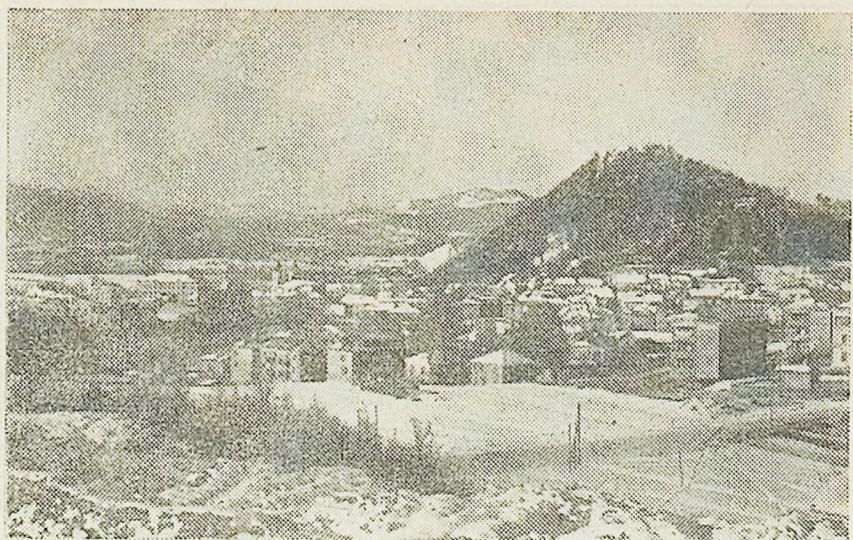
Delo, ki čaka naše frontne odbole v zvezi z občinskimi in okrajno konferenco kakor tudi v zvezi s celotnimi pripravami za IV. kongres Ljudske fronte Jugoslavije, ni majhno, ni pa tudi majhna pripravljenost naših ljudi, da v trdnih osnovnih frontnih organizacijah sprejmejo nov naziv — članov Socialistične zveze.

Frontovci v Postojni so izbrali delegate za IV. kongres OF

V soboto je bila v Postojni občinska konferenca OF. Njeno delo je bilo zelo plodno. V glavnem je sicer bila sklicana zato, da izbere deležate za okrajno konferenco OF in za predstojec IV. kongresa; vendar se je spremenila v pravi obračun z obstoječim stanjem v organizaciji, ki je bila vse prej kot ročljivo. Po političnem referatu, ki ga je lepo podal predsednik občinskega odbora OF tov. Zega, se je razvila živahnna diskusija, ki je temeljito obračunala z mrtvilom, ki je doslej vladalo v organizaciji. Saj miti pravega spiska članstva ni bilo, članarina ni bila plačevana, sestanki so bili slabno obiskovani ali pa jih celo sploh bilo ni. Zanimanje za delo organizacije je padlo, zlasti pa niso delali nekateri vaški frontni odbori, ki pa tudi niso imeli nobene pomoči od občinskega. Predjama je celo postala spi-

sek delegatov za občinsko konferenco kar brez sestanka in volitev. Pojavilo se je celo občutno padanje članstva zlasti v vasil Hraščev in Strmeč. Občinski odbor Fronte pa ni imel popolnom v rokah svoje funkcije, zato tudi ni mogel nuditi skoraj nobene pomoči kvartnim in vaškim odborom, kjer je vse delo malone popolnoma zamrlo. To porazne ugotovitve so se globoko dojmile vseh zbranih delegatov. Sklenili so, da bodo tako stanje temeljito popravili in hodoči Socialistični zvezi delovnih ljudi Jugoslavije priborili nazaj tisto mesto in ugled, ki ji gre.

Konferenca je te svoje sklepe tudi konkretizirala z delovno resolucijo. Zaključevala bo svoje članstvo, očistila bo svoje vrste ljudi, ki ne zaslužijo biti njeni člani, dvignila bo zavest pri poštenih, toda zdaj pa-

Postojna v zimi

sivnih članih, da bo celotna organizacija res močan činitelj v naši splošni borbi za močno, socialistično Jugoslavijo. Napovedano je bilo tudi predkongresno tekmovanje vseh največjih občinam v okraju — Pivki, Ilirske Bistrice in Cerknici.

Postojnske žene se pripravljajo na svoj praznik

Pretekli četrtek je v Postojni zasedal okrajni odbor AFŽ. Žene so se pomenuje zlasti o pripravah za predstojec proslavo osmega marca — mednarodnega praznika žena. Poudarek bo na kulturnih, humanih prireditvah. Povsod bodo referati o ponemu tega praznika, recitacije, peske in koncertne točke, odrski priporoči in še drugi izbrani program. Sodelovalo bodo šole, otroški vrte, kulturno-prosvetna društva in tudi gledališče za Slovensko Primorje. Žene bodo za ta dan pripravljene obdarovanje onemogočih in drugih sirot, zlasti še otrok, ki so v NOB izgubili starše ter drugih.

Žene so na seji govorile še o raznih drugih problemih v zvezi s svojim delom, zlasti v Fronti in Zvezni borcev. Povezale se bodo zlasti s slednjimi za zbiranje materiala iz NOB, kjer bodo morale posebno skrbno prikazati doprinos naših žena tej borbi. S to akcijo bodo pomagale opraviti veliko delo, ki se čaka Zvezni borcev pri njenih naporih za temeljito pripravo Zgodovinskega zbornika, ki naj obseže celotno našo narodno-osvobodilno borbo. V Fronti pa naj bi tudi žene po svoji liniji kar največ doprinesle k uspešnemu predelovanju gradiva s VI. kongresu KPJ.

Drugo redno zasedanje skupščine koprskega okraja

(Nadaljevanje s 1. strani)

videva v novem družbenem planu. Kredit naj bi dobili le oni interesi, ki dokazujejo svojo ekonomsko sposobnost in zmogljivost.

Nujnost izpolnitve predvidene akumulacije v podjetjih

V zvezi s predlogom družbenega plana je treba poudariti nujno potrebo, da vsa podjetja ustvarijo predvideno akumulacijo. Seveda se s tem v zvezi postavljajo pred podjetja odgovorne naloge. Potrebno bo izboljšati kvaliteto izdelkov, poiskati najbolj primerne tržišča in poskrbeti za pravočasno vnovičenje blaga. Potrebno bo uvesti največje varčevanje in izločiti vse elemente, ki dražijo proizvode, oziroma otežujejo njihov plasman na tržišču. Seveda bi bilo zelo napačno, če bi hotela nekateri podjetja ustvarjati akumulacijo na račun potrošnikov z višanjem cen, namesto da bi ugotovljala svoje slabosti. Poudariti je treba, da je predlog letošnjega družbenega plana izdelan na osnovi povprečja cen iz leta 1952 prav zaradi tega, da ohranimo sedanji povprečni standard. Zato se morajo podjetja, ki proizvajajo blago široke potrošnje in tudi trgovska mreža zavedati, da pada predvsem na njih odgovornost, da bo načelo ohranitev sedanjega nivoja živiljenjskega standarda izpolnjeno tako, kot to predvideva družbeni plan.

Tovarniški Markič je nato poudaril, da je zvezna vlada letos odobrila ogromno pomoč v znesku 571 milijonov 400.000 dinarjev. Ta pomoč je toliko več vredna, ker vemo, da je dana v času največjih ekonomskih težav zaradi posledic lanskečne suše. Prav zato jo moramo toliko bolj ceniti in jo z največjo odgovornostjo uporabiti za dejansko najvažnejše investicije.

V družbenem planu so predvidene tudi doteceje tistim občinskim ljudskim odborom, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za pokrivanje svojih obveznosti. To je potrebno predvsem zaradi tega, ker prehaja na njih vrsta način in kompetenc iz okraja. Prav tako smatramo za potrebno, da se razen glavnih vse druge investicije, predvidene v družbenem planu, prenesejo na občine — jasno, v kolikor spadajo v njihov delokrog. Na ta način dajemo večji poudarek ter večjo samostojnost občinam, ki imajo možnost v okviru dosegljivih sredstev še bolj upoštevati svoje lokalne potrebe. Ta korak je v skladu z decentralizacijo in demokratizacijo naše ljudske oblasti.

Kaj je pokazala diskusija o letošnjem družbenem planu

Diskusija o letošnjem družbenem planu je šla v glavnem v dve smeri. Z ene strani se so pojavile velike zahteve po sredstvih za investicije, katerih celotna vrednost bo predstavljala potrebo za okrog 3 milijarde dinarjev. Ogromna večina teh izdelkov je lokalnega značaja v okviru občin. Brez dvoma drži dejstvo, da so potrebe ogromne, vendar mi lahko v enem letu napravimo le toliko, kolikor zmoremo.

Z druge strani se je diskusija v mnogih podjetjih gibala v težnji za močnim znižanjem določene stopnje akumulacije. Res je sicer, da so bile pripombe glede stopnje akumulacije in skladov marsikje upravičene, bili pa so tudi primeri, da za to ni bilo ekonomski utemeljitev. Razprava o družbenem planu pa je v celoti dala mnogo pozitivnih rezultatov in predlogov, ki so upoštevani in vneseni v dokončni predlog družbenega plana.

Močan porast družbenega bruto produkta in narodnega dohodka

Družbeni bruto produkt letošnjega leta je predvidoma za 833 milijonov 190.000 dinarjev večji kot lani. Prav tako se predvideva porast pri narodnem dohodku, in sicer za 807 milijonov 970.000 dinarjev. Na močan porast družbenega produkta in narodnega dohodka vpliva razen družbeni tudi v prvih vrstih dohodek iz razlike v cenah, katerega predvidevamo v prometu s tujino za leto 1953 v višini 262 milijonov dinarjev. Prav tako je v letošnjem planu vključen kot način dohodek davek na promet soli.

Tovarniški Markič je zatem navedel razliko v višini narodnega dohodka med letom 1952 in predloženim pla-

nom za leto 1953 pri posameznih pogah. Pri industriji in rudarstvu se bo povečal dohodek za nad 180 milijonov din ali pa 35 %. Na povečanje vpliva predvsem zvišanje dohodka pri prometnem davku Piranskih solin ter dohodka z nadaljnjo modernizacijo obratov lesne in gradilne industrije. Narodni dohodek se bo povečal tudi z začetkom proizvodnje v rudniku črnega premoga v Ščovljah.

V kmetijstvu se predvideva povečanje narodnega dohodka za nad 123 milijonov dinarjev, ker gre predvsem na račun višje prodajne cene pri nekaterih kulturaх kot v letu 1952, ko so bile cene prenizko predvidene in povečanja obdelovalne površine z melioracijami. V ribištvu se bo povečal narodni dohodek za nad 7 in pol milijona dinarjev. Večji del tega povečanja se nanaša na ribiško ladjevijo državnega sektorja.

V gostinstvu in turizmu se narodni dohodek zniža v primerjavi z lanskim letom za skoraj 1 milijon in pol dinarjev. Stopnje akumulacije in skladov so glede na realizacijo v letu 1952 in v cilju, da se cene gospodarskih uslug približajo cenam v LR Sloveniji, nekoliko znižane. Narodni dohodek pri obrtništvu se poveča za nad 25 milijonov dinarjev. Tu je treba upoštevati tudi dohodek privatnega prevoznika.

Na zvišanje družbenega bruto produkta vpliva tudi amortizacija, ki se je v primerjavi z lanskim letom povečala za nad 30 milijonov dinarjev.

Pri razdelitvi narodnega dohodka odpade na potrošni sklad 51 %, na družbene sklade 37 %, na investicije pa 40 odstotkov. Narodni dohodek je na ta način razdeljen s 131 %. Razlika med 100 in 131 % bo knita s proračunskimi dohodki, ki niso zajeti v akumulaciji in skladih, v znesku 253 milijonov 474.000 din, medtem ko bo preostalih 571 milijonov 405.000 dinarjev knito iz doteceje vlade FLRJ.

Po prvotnem predlogu družbenega plana so značale investicije nad 919 milijonov dinarjev, dokončni predlog pa je za 7,5 % višji. Povečanje je nastalo zaradi upoštevanja nekaterih važnejših in utemeljenih predlogov, ki so jih poslali gospodarskemu svetu med diskusijo. Dokončni predlog predvideva med drugim za industrijo 207 milijonov din investicij, za rudarstvo 182 milijonov, za kmetijstvo in gozdarstvo 116 milijonov, za ribištvo 49 milijonov, za promet 48 milijonov, za trgovino, turizem in gostinstvo 57 milijonov, za stanovanjsko in komunalno dejavnost 216 milijonov, za prosveto 38 milijonov in za zdravstvo 20 milijonov dinarjev investicij.

Tovarniški Markič je ob zaključku svojega referata utemeljil povečanje investicij v posameznih panogah gospodarstva, pri čemer se je zlasti upoštevala prioriteta najvažnejših gospodarskih področij in reševanje najbolj perečih problemov. Ob zaključku je poudaril, da nalaga letošnji družbeni plan veliko nalag našemu delovnemu ljudstvu in da bo potrebna vztrajna in odločna borba, če bomo hoteli izpolniti vse obveznosti.

Po referatu predsednika gospodarskega sveta je bila živahnega diskusija, v kateri je sodelovalo okrog 20 odbornikov. Dobršen del diskusije se je sveljal okrog podpore tovarni Arigoni, v kateri so nekateri stroji v zelo slabem stanju. Čeprav se ne sime podcenjevati težkega stanja v tovarni, je vendar treba razumeti, da se

ne more v enem letu vse storiti. Letos je na vrsti mehanizacija in modernizacija tovarne Ampelca in v kolikor se bo pokazalo, da bo to pridomoglo k izdajnemu znižjanju proizvodnih stroškov in konkurenčnemu posegu na tržišče, bodo prisle na vrsto tudi druge tovarne rible industrije. Več diskutantov je navedlo koristne predloge za izboljšanje posameznih področij gospodarstva, čeprav so nekateri pri tem začeli preveč v lokalne vode in izgubili izvida gospodarstvo okraja kot celote. O posameznih predlogih bo gospodarski svet okraja še med letom razpravljal in jim skušal po možnosti ugoditi, nekatera pa bo seveda treba odložiti na prihodnje leto. Večina diskutantov je poudarila potrebo po odločni borbi za ostvaritev dohodkov, kajti brez teh tudi ne bo mogoče izpolniti načrtov, ki so predviđeni v družbenem planu. Ob koncu so tudi sklenili, da se bo vsota, ki je namenjena za obnovo podeželja, nekoliko povečala.

Skupščina je nato na predlog tovarniškega Radota Čehovina soglasno sprejela predlog družbenega plana koprskega okraja za leto 1953 in predlog finančnega proračuna. Nato so odborniki soglasno sprejeli tudi predlog o potrditvi odloka o zaključenem računu koprskega okraja za l. 1951, potrdili izvolitev novega predsednika komisije za pritožbe Karla Kljuna in treh novih članov ter sprejeli več novih odlokov upravnega in gospodarskega značaja.

Razširjeni novi zakoni in uredbe

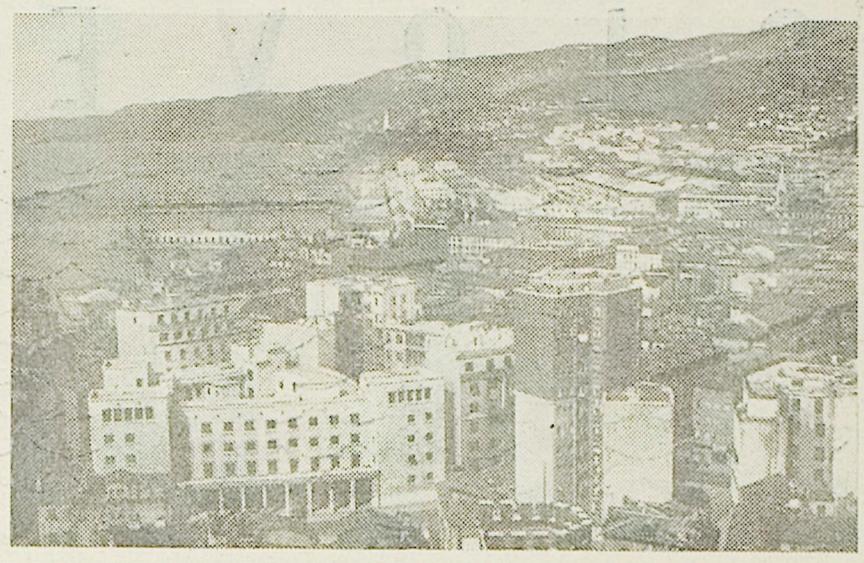
Uradni list Vojaške uprave Jugoslovanske cone STO z dne 26. januarja 1953 prinaša 17 odredb komandanta polkovnika Stamatovića, s katerimi se na Jugoslovanski cone STO uveljavijo jugoslovanski zakoni in odredbe, in sicer: Zakon o amnestiji, Zakon o varovanju gozdov pred požari, Uredba vlade FLRJ o tarifi davka na promet, o začasnom financiranju investicij za leto 1953, o prometu z vnetljivimi tekočinami, o prometu z ognjenim orožjem, municijo in drugimi eksplozivnimi sredstvi, o loteriji in drugih srečoigrah, o plačilu davka ob prilikah izplačila računov privatnikom, Pravilnik o vozačih motornih vozil, o plačevanju radionaročnine itd.

Uradni list prinaša še Uredbe o popisu prebivalcev Jugoslovanske cone STO s stanjem dne 31. marca 1953, za kar je postavljena centralna komisija pri Vojaški upravi, ki ji pomagajo okrajne in občinske komisije.

Razen tega je razširjen na to ozemlje tudi Zakon LR Slovenije in NR Hrvatske o zaščiti kulturnih spomenikov in prirodnih redkosti, kakor tudi Zakon o gozdovih.

Postojna bo le prišla do stanovanj

V petek so se na sedežu ljudskega odbora mestne občine Postojna na pobudo predsednika tov. Baša Jožeta sestali predstavniki najvažnejših gospodarskih področij. Razpravljalci so o perečem stanovanjskem problemu v Postojni in sklepili, da temu po svojih močeh odpomorejo. Tako je podjetje »Kurivo« že kupilo zemljišče in

Pogled na Trst proti Barkovljem

Slovenski duhovniki v Istri maršalu Titu Izjava dekana g. Piščanca

MARSALU TITU

Predsedniku FLRJ

Slovenski katoliški duhovniki Jugoslovanske cone STO Vam iskreno čestitamo k izvolitvi za predveta predsednika FLRJ.

Pod Vašim vodstvom so si jugoslovanski narodi priborili svobodo, za katere smo vam mi primoriči še prva posebno hvaležni.

Prepričani smo, da bodo jugoslovanski narodi pod Vašim modrим vodstvom to svobodo tudi branili in ohranili in da ne bodo nikdar dopustili, da bi po naši lepi primorski zemlji gospodoval še kdaj tujec.

Milko Margon, župni upravitelj v Truščah,

Dominik Pegan, župni upravitelj v Krkavčah,

Alojz Kocjančič, župni upravitelj v Koštaboni,

Karel Esih, župnik v Kortah,

August Zlobec, župnik v Sv. Antoniju,

Anton Požar, župnik v Marezigh,

Franc Šibenik, župnik v Lazaretu.

—o—

Te dni smo se oglastili pri gospodu Gabrijelu Piščancu, dekanu v Klanču, ter ga prosili, da nam odgovori na nekatera vprašanja, ki se tečejo odnosov med Cerkvijo in državo v Jugoslaviji, o vratikanistični veleindustriji in bankirji, ki hočejo Trst, da ga gospodarsko uničijo kot nevarnega tekmece. Edina rešitev je, da italijanske diplomate sreča pa met in da se Jugoslavija in Italija pogodita na podlagi mirovne pogodbe.

Kakor vsi slovenski duhovniki, je tudi on imel precej opraviti s fašističnim škofom Santinom. Zanimalo nas je njegovo mnenje o njem, ki je tako: »Da je škof Santin izrazit nacionalist, je splošno znano. Celotni italijanski verniki zamerijo, da v svoje pridige vpletajo večrati politične napade na Jugoslavijo. Slovenski duhovniki bi znali marsikaj povedati o njegovi nestrnosti. Blizajoči se procesi, ki ga je škof Santin naprtil prof. Salveminiju zaredi razumljenja časti, bo še marsikaj prinesel na dan.«

Zdravstveni dom bi pomemel tudi velikanski prihranek na denarju, ki zdaj gre za prevoze v bolnico v Viču, pa tudi sicer bi pomemel velikansko pridobitev. Javno kopališče pa je že skoraj gotovo in so sredstva za njegovo dokončanje že zagotovljena.

Novi ljudski odbor mestne občine je šel odločno na delo. Zgoraj opisana prizadevanja bodo gotovo razveseljivo vplivala na vse Postojnane, ki so po splošni stanovanjski krizi manj ali bolj prizadeti. Omenjena dela bodo predvidoma izvedena v dveh letih in ko bodo končana, se bo današnje kritično stanje občutno izboljšalo.

Br

NOV KULTURNI DOM

Dela na kulturnem domu, s katерimi so začeli pred dvema mesecema, uspešno napredujejo. Marljivim zidanjem pridno pomagajo tudi vaščani s prostovoljnim delom. Računajo, da bo kulturni dom že čez mesec dni pod streho. Novovaščanom bo kulturni dom ogromno pomenil, saj nimajo danes niti enega večjega prostora, kjer bi se lahko sestajali, da o prireditvah srečajo.

Mladina običasi vasi se sicer pridno udeležuje priprav za razne kulturne prireditve, zato pa jo gleda obiskovanja raznih kmetijskih predavanj nikakor ne moremo pohvaliti.

Tovarna strojev »Ivo Lola - Ribar« v Železnikih pri Beogradu

Apelacijsko sodišče potrdilo Ameriški minister Dulles obsodbo Grudna in Pertota! o prijateljih in sovražnikih

Nikakršnega dvoma ni več, da vla-
da v tržaških sodnih dvoranah faši-
stični duh. Vojna ni uspela odstraniti
iz teh dvoran fašistične pajčevine.
Fašistična sodišča v Trstu so med
prvo in drugo svetovno vojno ob-
sudila bazoviške junake in Pinka To-
mažiča ter vrsto slovenskih in itali-
janskih demokratov. Današnja sodna
oblastna v Trstu izkoriščajo vsako
priložnost, da dokazejo, da verno iz-
vajajo oporoko fašističnih sodišč.

Starina in doslednima borcema
proti fašizmu Albinu Grudnu — Blis-
ku in Danilu Pertotu je apelacijsko
sodišče v Trstu te dni potrdilo obsodbo
na dosmrtno ječo. Obsodba pravi,
da sta umorila v času vojne nekega
Morandinija, ne dodaja pa, da je bil
Morandin nemški vohun in star fa-
šist. Obsodba je zasnovana na nepre-
verjeni izjavi neke osebe, ki naj bi
pred štirimi leti v neki tržaški go-

stilni izjavila, da sta Albin Gruden
in Danilo Pertot umorila Morandini-
ja.

Priče so, ki vedo povedati, da je
bila oseba, ki je to spregovorila, v
pijanem stanju. Priča je, ki pravi, da
Albin Gruden in Danilo Pertot nista
mogla umoriti Morandinija, ker sta
bila v dnevu, ko je bil Morandin s
smrtnjo kaznoran, ves dan z njim. To-
da sodišče nalaže ignorirajo izjavo teh
prič, ker ve, da mu te izjave uteg-
nejo onemogočiti izvedbo fašističnih
in identitetnih navodil.

V obsodbi so pozabili napisati, da
sta bila oba partizana obsojena na
dosmrtno ječo, ker sta se dosledno
borila v vrstah narodno osvobodilne
vojske, za odpravo fašizma. Ko bi to
napisali, bi tjam vsaj rekli, da so
iskreni. Od okrog 300 tržaških sod-
nih funkcionarjev, jšč je nad 280
službovalo že v času fašizma. Od 30

sodnikov jih je najmanj 20 sodelovalo
v času fašizma na 34 razpravah,
na katerih so obsodili skupine zaved-
nih Slovencev; razumljivo je, da fa-
šisti fašistov ne morejo obsojati.

Tržaške sodne oblasti se ravljajo po
načelu, ki ga je zapovedal Mussolini,
preden so italijanske čete napadle
Jugoslavijo; balkanske horde je treba
uničiti. Zaradi tega sta bila Albin
Gruden in Danilo Pertot obsoje-
na na dosmrtno ječo. V Trstu ni bil
obsojen na dosmrtno ječo niti en fa-
šistični voditelj, Albin Gruden in Da-
nilo Pertot pa sta si zasluzila to ka-
zen, ker sta bila očiščena Jugoslova-
nske armade, to pomeni pripadnika
zavezniške vojske, ki se je skupaj z
Anglo-Amerikanci, prva v Evropi,
dvignila proti fašističnemu zavoje-
valemu.

Kaj pravijo k temu anglo-ameriški
sodni funkcionarji? Ali ni za genera-
la Wintertona in načelnika za sod-
stvo pri Vojaški upravi polkovnika
Woorhisa sramota izpovedati, da se v
tržaških sodnih dvoranah znova uve-
ljavlja fašizem?

Potrditev obsodbe na dosmrtno je-
čo partizanom Albinu Grudnu in
Danilu Pertotu je želitev za vse ju-
goslovanske narode in jugoslovansko
narodno-osvobodilno borbo, je teptanje
priboritev druge svetovne vojne in
teptanje mirovne pogodbe, ki ne
predvideva sodnega postopka za takra
dejanja, tudi če bi se stvarno zgodila.
Skrajna povedano, potrditev ob-
socde pomeni, da hrepenijo tržaški
sodni funkcionarji le po eni, končni
želji: da se Mussolinijevi slike
znova obesijo nad predsedniškimi mi-
zami v sodnih dvoranah.

Novi ameriški zunanjji minister Foster Dulles je imel v torek svoj prvi govor o zunanjji politiki, odkar je na tem mestu zamenjal dosedanjega zunanjega ministra Achesona. Ta govor so vsi pričakovali z nenavadnim zanimanjem, ker predstavlja nekak uvod v spomenico, ki jo bo v kratkem prečital v ameriškem Kongresu sam predsednik Eisenhower.

Na Srednjem vzhodu skuša Moskva navdahniti Arabce s sovražtvom do zapadnih velesil, da bi se polastiila največjih rezerv petroleja na svetu in s tem zavladala tudi nad Suezom, o katerem je sedaj spor med Egiptom in Veliko Britanijo.

Prešel je tudi na evropska vprašanja in dejal, da je Atlantski pakta ena glavnih potec ameriške zunanjosti politike v Zapadni Evropi. Namen tega pakta je — je poudaril Dulles — povezati zahodnoevropske države, tako da bi skupno z Združenimi državami in Kanado ustvarili skupnost, ki bi bila dovolj močna, odvrniti vsak napad sovjetskih armad na Zahodno Evropo. Nesreča pa je v tem, da so zapadnoevropske države do-
slej uporabljale svojo vojaško moč za medsebojne vojne.

Kot vidimo, je bil Dullesov govor o zunanjji politiki zelo jasen in tudi oster, česar doslej ni bilo opaziti pri govorih in tiskovnih konferencah, ki jih je vsak teden imel Trumanov zunanjji minister Acheson. Predvsem je poskušal pojasniti sovjetsko zunanjost politiko in moskovske cilje na Daljnem vzhodu. Dejal je, da bo Eisenhower na primeren način pripravil sovražnika na Koreji, da bo spremnil svoje mnenje in da bo tudi on želel mir. V svojem opozorilu zahodnim silam je omenil tudi Anglijo, čeprav je Anglija do sedaj odklanjala stopiti v evropsko obrambno skupnost. Iste dne, ko je govoril Dulles, je tudi glasnik angleške vlade dejal, da se ni nikoli predvidelo, da včlanjenje Anglije v evropsko obrambno skupnost, temveč samo možnost praktičnega sodelovanja.

Prav te dni poročajo iz Londona in iz Pariza, da so razgovorji o angleškem sodelovanju pričeli načrtih za evropsko vojsko precej napredovali in upajo, da bodo dokončne načrte lahko v kratkem pripravili. Tudi zahodnonemški kancler Adenauer je v torek izjavil na tiskovni konferenci, da ni več ovir za uveljavitev pariških in bonnskih dogovorov in da se bo v kratkem verjetno sestal s francoskim zunanjim ministrom Bidaultom. Kakor vidimo, se politični klopiči v Zapadni Evropi naglo razvija, posebno po prihodu na oblast generala Eisenhowera v Združenih državah Amerike.

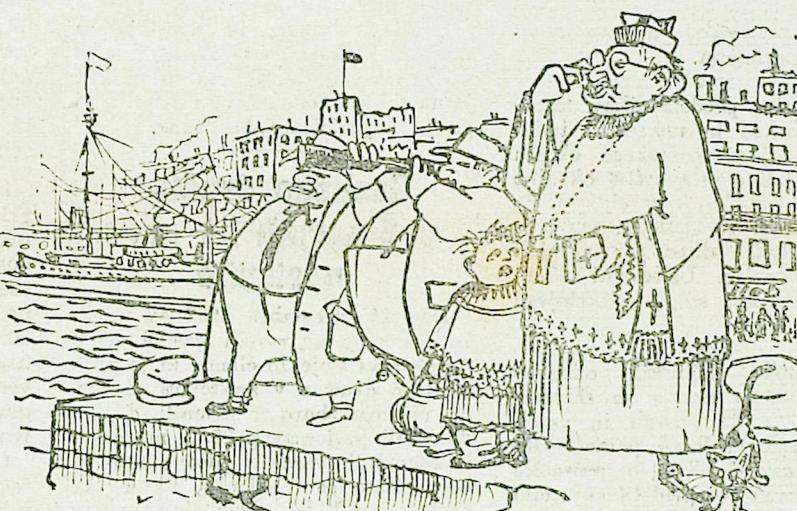
Iz nereden položaj, če bi se združile Sovjetska zveza, Kitajska in Japonska, kajti v tem primeru bi obvladala Sovjetska zveza tudi Indokino, Siam, Burmo in Malajo, pri čemer bi prišla do azijskega miza, ki bi bilo novo orožje, s katerim bi razširila svojo oblast nad Japonsko in Indijo.

Na Srednjem vzhodu skuša Moskva navdahniti Arabce s sovražtvom do zapadnih velesil, da bi se polastiila največjih rezerv petroleja na svetu in s tem zavladala tudi nad Suezom, o katerem je sedaj spor med Egiptom in Veliko Britanijo.

Prešel je tudi na evropska vprašanja in dejal, da je Atlantski pakta ena glavnih potec ameriške zunanjosti politike v Zapadni Evropi. Namen tega pakta je — je poudaril Dulles — povezati zahodnoevropske države, tako da bi skupno z Združenimi državami in Kanado ustvarili skupnost, ki bi bila dovolj močna, odvrniti vsak napad sovjetskih armad na Zahodno Evropo. Nesreča pa je v tem, da so zapadnoevropske države do-
slej uporabljale svojo vojaško moč za medsebojne vojne.

Kot vidimo, je bil Dullesov govor o zunanjji politiki zelo jasen in tudi oster, česar doslej ni bilo opaziti pri govorih in tiskovnih konferencah, ki jih je vsak teden imel Trumanov zunanjji minister Acheson. Predvsem je poskušal pojasniti sovjetsko zunanjost politiko in moskovske cilje na Daljnem vzhodu. Dejal je, da bo Eisenhower na primeren način pripravil sovražnika na Koreji, da bo spremnil svoje mnenje in da bo tudi on želel mir. V svojem opozorilu zahodnim silam je omenil tudi Anglijo, čeprav je Anglija do sedaj odklanjala stopiti v evropsko obrambno skupnost. Iste dne, ko je govoril Dulles, je tudi glasnik angleške vlade dejal, da se ni nikoli predvidelo, da včlanjenje Anglije v evropsko obrambno skupnost, temveč samo možnost praktičnega sodelovanja.

Prav te dni poročajo iz Londona in iz Pariza, da so razgovorji o angleškem sodelovanju pričeli načrtih za evropsko vojsko precej napredovali in upajo, da bodo dokončne načrte lahko v kratkem pripravili. Tudi zahodnonemški kancler Adenauer je v torek izjavil na tiskovni konferenci, da ni več ovir za uveljavitev pariških in bonnskih dogovorov in da se bo v kratkem verjetno sestal s francoskim zunanjim ministrom Bidaultom. Kakor vidimo, se politični klopiči v Zapadni Evropi naglo razvija, posebno po prihodu na oblast generala Eisenhowera v Združenih državah Amerike.

Gospodje čakajo, da bi se v Trstu ponovili dogodki iz leta 1918! ...

Gospodarsko nasilje nad Slovenci v Italiji

Pred goriškim sodiščem bo 5. februarja proces proti 63 slovenskim kmetom iz Oslavij, Pevme in St. Mavru, kar predstavlja nov val zatiranja tistih Slovencev, ki so po krivčnih sklepih mirovne pogodbe ostali pod Italijo. Te vasi ležijo na desni obali Soče v neposredni bližini Gorice in v njih živijo izključno Slovenci že od pradavnih časov. V glavnem se preživljajo s poljedelstvom, le malo njih dela v goriških tovarnah ali pa se ukvarjajo z obrtoj.

Zemlja, ki jo obdelujejo, je bila nekdaj njihova last, le nekaj malega je je bilo v rokah veleposestnikov, ki so jo dali slovenskim kmetom v obdelavo proti najemnim. Po prvi svetovni vojni, ko je Italija okupirala Slovensko Primorje in Istro, se je pa začela — kakor za vse druge Slovence v Hrvate — Kalvarija nacionalnega zatiranja in gospodarskega izkorisčanja tudi za Pevme, Oslavje in Šentmaverčane.

Italijanski imperialisti so pač šli za tem, da bi čimprej izbrisali vso sled slovenstva v naših krajih. Ko so že pregnali slovenske intelektualce, premestili na stotečne slovenski učiteljev, železničarjev in drugih državnih namestencev v notranjost Italije ali pa jih odpustili iz služb, so se vrgli na gospodarsko uničenje slovenskega in hrvaškega kmeta. Navigali so davke, tako da je v kratkem prislo nešteto kmetij na boben, a te

so potem pokupile italijanske banke, zavarovalnice in veleposestniki, meje najmanj 20.000 italijanskih družin s 100.000 članimi.

Načrt tržaškega »fascia« je bil seveda s strani rimske fašistične vlade sprejet z zadovoljstvom. Ustanovljen je bil zavod, ki je dobil zvezče ime »Ente per la rinasco agraria delle Tre Venezie« s posebnim vladnim dekretom in pravilnikom, toda ta pravilnik ni bil nikoli objavljen in so ga držali v tajnosti. Ta zavod je zlasti sistematično začel delovati v letih ljudnih gospodarskih kriz. Najbolj pa se je razbohotil z odkupom slovenskih in hrvaških kmetij, ki so šle na boben, leta 1935. Zamisel je za vsako najmanjšo kmetijo, ki so jo pognali na dražbo davčnih zavodov. Samo v enem letu je prešlo v laste raznarodovalne fašistične družbe nad 100 slovenskih posestev v slovenskih Brdih zapadno od Gorice. Prav tam ležijo tudi Oslavje, St. Mavre in Pevna.

Ustanova »Tre Venezie« je bila torej popolnoma fašistična ustanova, ki je imela določene cilje: spremeni etnično in gospodarsko strukturo Slovenskega Primorja in Istre. Bila je orodje italijanskega imperializma na naši zemljji in predhodnica italijanskega prodiranja proti Vzhodu, proti ostalim jugoslovenskim pokrajinam, ki jih je tako barbarski napadel Mussolini leta 1941.

Da ta Mussolinijeva ustanova ni

uspela v svojih namenih, se je treba v prvi vrsti zahvaliti žilavosti in odpornosti našega ljudstva, ki je vztrajalo na svoji zemljji in končno tudi pregnalo okupatorja in njegove ustanove s svoje zemlje. Po knivčni mirovni pogodbi je pa žal ostal del slovenske zemlje pod Italijo. Kljub zagotovilom mirovne pogodbe in slovenskim obljubam povojne Italije so Slovenci še vedno izpostavljeni političnemu in gospodarskemu zatiranju kot pod fašizmom.

De Gasperijeva vlada je celo obdržala fašistično ustanovo »Delle Tre Venezie«, ki je pred nekaj dnevi pozvala slovenske kmete v Oslavju, St. Mavru in Pevni, naj izročijo zemljo nazaj državi, če da namerava načrati italijanske priseljence, ki bi tako spremnili etnični značaj neposredne okolice Gorice.

Ker se pa slovenski kmetje ne dajo pregnati s svoje zemlje, jih je država tožila in tako bo prišla vse zadeva 5. februarja pred gorisko sodišče. Mi pa moramo še enkrat ugotoviti, da se tudi De Gasperi poslužuje fašistične ustanove za nacionalno in gospodarsko zatiranje Slovencev, namesto da bi jo ukinil in tako dokazal, da sedanja Italija noč več po Mussolinijevih stopinjah. Zaveda naj se, da s tako zavzeten politiko ne bo prišel daleč in da bodo gorški Slovenci z enako vztrajnostjo kot pod fašizmom branili svoje pravice in svojo zemljo, ki je in mora ostati slovenska.

V ČEZARJIH - POBEGIH SO VOLILI DELEGATE

Ob veliki udeležbi članstva naše množične organizacije SIAU, je v soboto dne 24. januarja bil množični sestanek v zadružnem domu.

Po izvolitvi kandidacijske komisije za volitve delegatov za okrajno in občinsko konferenco je sledil govor o pomenu IV. kongresa Fronte, o preimenovanju Fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije, o uspehih in neuspehih naše vaške organizacije SIAU.

Medtem ko je volilna komisija pripravljala glasovnike za volitve se je razvila razprava o družbenem planu naše občine. Vsi prisotni so z velikim zanimanjem in odobravljaju poslušali poročilo, ki je sledilo o družbenem planu. Zlasti so odobravali lepo postavko o družbenem planu za dvig kmetijske proizvodnje ter gradnjo novih objektov, kot n. pr. zgradba za podjetje »Stil«, hladilnico ter drugo.

Nezadovoljstvo pa se je opazilo pri ljudeh, da nista v tem družbenem planu sploh zastopani naši dve vasi. Največ je bilo diskusije glede graditve dvorane pri zadružnem domu, ki smo je nujno potreben, ker zaradi tega precej trpi naš kulturni napredok. smo pa prepričani, da bo naš gospodarski svet OLO na osnovi že podane obrazložitve to našo potrebo upošteval ter zadostil željam našega ljudstva.

Mnogo je bilo tudi govor glede velike potrebe in nujnosti telefonske povezave s Koprom. Med ostalimi središči našega okraja je menda samo naš kraj brez telefonske veze. Da se to napravi, bi morala tudi oblast nekaj prispevati, glede delovne sile bomo že sami poskrbeli. Govorilo se je tudi o potrebi po vodovodu, vendar to ni mogoče v tem letu, ker so druge potrebe še nujnejše, je pa to zadeva, ki jo bo treba v najkrajšem času rešiti. Končno so sledile volitve. Za okrajnega delegata je bil izvoljen z največjim številom glasov tov. Vatovec Ernest. Za občinskega delegata Fronte pa sta bila izvoljena tov. Jakomin Rino iz Pobegov in tov. Vatovec Pino iz Češarjev.

Tako smo tudi pri nas uspešno zaključili volitve delegatov za okrajno konferenco in občinski odbor Fronte ter razpravo o družbenem planu za 1. 1953. Kavšek Dušan

Sečovlje

V nedeljo so bile volitve delegatov za občinsko in okrajno konferenco LF. Volitve so se začele na treh bazah že ob 8. uri, v Sečovljah pa ob 14. uri popoldne. Udeležba je bila nad 85 odstotna.

V pripravah za te volitve so bili pretekli teden po vseh bazah občine volilni sestanki, na katerih so frontovi predlagali kandidate. Na teh sestankih so razpravljali tudi o potrebi preime-

novanja Ljudske fronte Jugoslavije v Socialistično zvezo delovnega ljudstva ter o družbenem planu. Frontovi so predvsem odobravali predlog investicij za elektrifikacijo podeželja, regulacijo Valdernige in za eksploatacijo gospodarski plan in druga tekoča vprašanja.

Med mladino je občutena težnja po udejstvovanju, ker želi pokazati, česa je zmožna. Mrtvilo, ki vlada v prostrem društvu »Jadrana«, ji ne more dati tistega, za čemer teži, želi si nekaj novega in v takih oblikah, ki bi odgovarjalo vsem njenim težnjam. To je pokazala že s svojo nogometno skupino, ki dosegla lepe uspehe v srečanjih z drugimi nogometnimi skupinami.

Zelo delavna je tudi prostovoljna gasilska skupina, ki je bila ustanovljena lani v novembру. Vsako nedeljo

Pomjan

Prebivalci Pomjana so na množičnem sestanku sklenili, da bodo združili 15 ha zemlje za skupno obdelavo. To zemljo bodo zrigolali ter uporabili za vinograde in sadovnjake. Sklep prebivalcev je vsekakor treba pozdraviti, saj bo to mnogo prispevalo k razvoju gospodarstva v tem pasivnem kraju.

Koper

Okrožno sodišče v Kopru je pretekli teden izreklo sodbo proti petim obtožencem, ki so jih obdolžili poskuša nasilja in groženj proti članu občinskega ljudskega odbora v Sečovljah. Obtoženi Ivan Visintin je bil obsojen na 6 mesecev zapora, Celestin Medos na 5 mesecev, Bruno Predonzan pa na 3 mesecev zapora. Obtožena Ginota Medosa in Sergeja Visintina je sedišče oprostilo vsake krivide in kazni.

xxx

V sredo zvečer je gostovala v koprskem ljudskem gledališču mladinska skupina kulturnoprosvetnega društva »Koča Karolov« iz Zrenjanina. To društvo deluje v okviru tamkajšnje kmečke delovne zadruge.

Gostje so nastopili s pestrim programom narodnih plesov in pesmi iz Voivodine ter iz nekaterih drugih predelov naše domovine. Občinstvo je nagradilo izvajanja mladih umetnikov s ploskanjem.

xxx

Na sestanku predstavnikov trgovskih, gospodarskih in nekaterih industrijskih podjetij koprskega okraja so razpravljali o ustanovitvi okrajne zbornice za trgovino in gospodarstvo. Po daljši razpravi so delegati izpopolnili iniciativni odbor ter sprejeli osnutek zbornice. Ustanovni občini zbor bodo imeli sedišče prihodnjega meseca.

xxx

Predstavnici občinskih odborov ASIŽ koprskega okraja so sklenili organizirati v 22 mestih in vseh okraju tečaje za hitro pomoč.

Občinski in osnovni odbori organizacije bodo tekmovali pri pridobivanju čim večjega števila tečajnic. Na sporednu bodo predavanja o higiени, nalezljivih bolezni, hitri pomoči in vzgoji.

Pri organizaciji tečajev bodo pomagali ženski organizaciji svet za pravstvo, svet za zdravstvo in Rdeči križ. Žene so se pogovorile tudi o pripravah za proslavo 8. marca.

Dekani

Člani Zveze komunistov so na občinski konferenci obravnavali vprašanje preimenovanja Ljudske fronte v Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije, vprašanje ustanovitve telesno vzgojnega društva »Partizanski gospodarski plan in druga tekoča vprašanja.

Med mladino je občutena težnja po udejstvovanju, ker želi pokazati, česa je zmožna. Mrtvilo, ki vlada v prostrem društvu »Jadrana«, ji ne more dati tistega, za čemer teži, želi si nekaj novega in v takih oblikah, ki bi odgovarjalo vsem njenim težnjam. To je pokazala že s svojo nogometno skupino, ki dosegla lepe uspehe v srečanjih z drugimi nogometnimi skupinami.

Zelo delavna je tudi prostovoljna gasilska skupina, ki je bila ustanovljena lani v novembру. Vsako nedeljo

Od Triglava

je in dala možnost ženam zadružnicam čim večje politično in gospodarsko obzorje.

— o —

Podpredsednik zveze zadružnic okraja Sečana je priredil širši seminar za članice zveze zadružnic vsega okraja, ki je bil v Tomaju od 21. do 24. januarja. Seminarju je prisostvovalo 26 članic zveze zadružnic.

Na seminarju so predavalci zadružni funkcionarji in kmetijski strokovnjaki. Žene zadružnice so se tako seznamile z načinom, pomenom, vlogo kmetijskih zadrug v preteklosti in sedanosti. Spoznale so tudi pomen našega kmetijskega, gojitev važnejših kultur, živinoreje ter vlogo in pomen zveze zadružnih žen. Žene so pazljivo poslušale predavatelje in živahno razpravljale.

Ob zaključku seminarja so bili navzoči predstavniki OZZ Sečana. Žene udeleženke se zahvaljujemo vsem predavateljem za poljudno podajanje snovi posebej še tov. Slavkočtu Strubelju, ing. Hermanu Vovku, Ivu Kokalju in Justi Golčenikovi.

Pečar Lucija

Materija

V soboto zvečer 21. t. m. je naša gasilsko društvo imelo svoj letni občini zbor. Na skupščino je bil povabljen tudi načelnik notranje uprave OLO Sečana tov. Skočir Stane. Oh tež približnosti mu je društvo poklonilo diplomo za njegovo velike zasluge pri organizaciji gasilskega društva in pri nabavi modernega gasilskega avta. Imenovalo ga je tudi za častnega predsednika. Letos je bila svečanost na občinem zboru še večja, kajti društvo je proslavilo letos svojo 45-letnico ustanovitve in ker se je sestanka udeležil tudi sekretar gasilske zveze iz Ljubljane. Na občini zbor so bili povabljeni tudi zastopniki gasilskega društva iz Podgrada, ki je prejšnji večer tudi zboroval. Že leta bi bilo, da bi društvo imelo čim prej svoj lastni gasilski dom s knjižnico!

Ž.

V piranskih ladjedelnicah

se vadijo, da bodo za slučaj požara lahko priskočili na pomoč.

Strelski družina ne zaostaja za drugimi in kaže za ta koristni sport veliko zanimanja. Sedem mladičev je na telovadnem tečaju v Kopru, ki ga je organiziral »Partizan«.

Gasilsko društvo v Šmarjah bo prvič nastopilo

Dne 26. decembra 1952 so v občini Šmarje ustanovili gasele svoje društvo, ki šteje 78 članov in je prvo gasilsko društvo v zgodovini občine. Na občinem zboru so sklenili, da bodo imeli prvi nastop 25. t. m., česar iz tehničnih vzrokov niso mogli izvesti. Zato so sklenili, da bo ta nastop dne 1. februarja ob 14. uri v Šmarjah.

Upravni odbor društva je že sklenil, da bo ta dan poleg omenjenega nastopa tudi ples, na katerem bo igrala novo ustanovljena godba na pihala.

Za ta dan vabi upravni odbor

odtley je to naša krna pokrajina, dokler jih ne obnovimo.

Dolžni smo obnoviti naši Primorski pokrajini čimprej vodilni urbanski središči, tako v Novi Gorici kot ob morju v Kopru. Ne pozabimo, da je poleg Nove Gorice potrebno tudi močno urbansko središče ob Tržaškem zalivu, najbolje v Kopru, ki pa mora dobiti ustrezajoče prometne vezi.

Vodilni slovenski geograf je opisal naš danes, v katerem gradimo za jutri: »... Kras, Brkini pa Šavrinske gorice in kar je še slovenske zemlje zadaj zatem in ob tem, vse to je nanizano okrog svojega osredja, ki se nahaja ob najsevernejšem Jadrani, ob Tržaškem zalivu. To je naše slovensko okno v svet, tu stoji Trst...«

V starinskem Kopru se poraja novo življenje. Vendar porodnišnica ni potrebna edinole obmiejemu Kopru, ki je danes podpolj slovenskega okna v svet. Niti ni potrebna edinole coni od Rijane do Mirne. Porodnišnica je potrebna za kopriski in za bujski okraj, obenem pa tudi za istrski del slovenskega Primorja ter za južni Kras onstran današnje lahko prehodne meje Jugoslovenske cone STO. Porodnišnica kot osnovna šola materinstva je potrebna do pred kratkim zapostavljeni slovenski pokrajini, Šavrinskemu Primorju, Cicariji in južnemu Krašu bolj nujno, kakor beli Ljubljani.

Z medicinskega vidika ne gre za novo porodno sobo, saj kakšno delajo načrte v Umagu, v Buzetu in najbrž se kje v bližini. V piranski bolnici smo odprli pred dvema letoma pomanjkljivo porodno sobo s šestimi posteljami. Pred nekaj meseci smo sobico upravičeno zaprli. Ne gre za podobne porodne sobe, temveč za pravo porodnišnico, kjer se bodo vršili razen normalnih tudi komplikirani porodi, zaradi katerih morajo porodnice danes naprej v Trst, v Ljubljano, v Pulj ali v Reko. Na pravo porodnišnico je vezan ginekološki oddelek, kakšnegata je načrta delovnega slovenskega Primorja — brez Trsta — nimamo. V območju prave porod-

problemih. Udeleženci so zlasti kritizirali kmečko delovno zadružno Šmarje, ki je uporabljala večji traktor za oranje nujiv namesto za rioglanje. To delo bi namreč lahko opravili z manjšim traktorjem in bi bilo lahko danes večje površine zemlje zrigolane.

Na konferenci so sprejeli tudi več sklepov v zvezi z utrditvijo politično ideološke borbe vsej sovražnikom ljudstva in za razkrinkanje vseh poskusov rušenja naše enotnosti od agentov kominforma, Vatikanica in CLN. Člani Zveze komunistov bodo v prihodnje nudili še več pomoči mladinske in ženske organizaciji, organizaciji Ljudske fronte ter razvoju zadružništva.

Ob zaključku so izvolili tričlanski sekretariat občinskega odbora ZK, v katerem so tovarisi Rafael Bržan, Jožef Degan in Stanko Uljčnik.

Žene zadružnice na seminarju v Tomaju

Okraina zadružna zveza iz Sečane je organizirala 3-dnevni zadružni seminar za žene zadružnice, članice upravnih odborov splošnih kmetijskih zadrug iz okraja.

Seminari so je pričel v sreda po poldne in končal v soboto. Seminar je imel namen poučiti žene zadružnic o političnih osnovnih zadružništva v naši državi in o konkrentnih načinu načinu v upravnih odborih in načinu splošnih kmetijskih zadrug iz okraja Sečana.

Na seminarju so poleg kmetijskih strokovnjakov predavalci tudi člani Okrajnega komiteja ZK iz Sečane. Žene zadružnice so predavanjem na seminarju zelo pozorno sledile in tudi zelo živo diskutirale in stavljale razna vprašanja in predloge. Postavljeno je bil obravnavan problem večjega aktivnega sodelovanja žen v vodstvih splošnih kmetijskih zadrug. Žene zadružnice so se ob zaključku seminarja zadovoljne razdale z željo, da bi Okrajna zadružna zveza večkrat organizirala take seminare.

Dolenja vas pri Senožečah

V nedeljo 18. t. m. je bilo v sicer mrtvi Dolenji vasi precej živo. Vaški aktivi mladine je namreč priredil kulturno prireditve, ki je obsegala tri točke. Dve točki sta bili baletni, izvajale so ju vaški mladinci. Tretja točka pa je bila Linhartova veseloigra. Igra je dobro uspela in zato ima največ zasluga učiteljica tov. Možetova in požrtvovalni igralce. S to igro mislijo mladinci gostovati tudi v bližnjih Senožečah.

Dvorana je bila nabito polna, iz cesar lahko sklepamo, da se ljudje zavrstne prireditve zanimajo in da so veseli, da se je mladinski vaški aktivi malo razgibali.

Po predstavi je bila prosta zabava s plesom, ki je kljub visoki vstopni in privabilo mnogo domačih in tujih plesalcev in radovednec.

S.J.

Padna

Vaščani so sklenili, da bodo navorili poljsko pot, ki bo vezala vse važnejše oljčne nasade. Ker niso do zdaj imeli dobre poti, so bile prejšnje težave zaradi voženja gnoja na njive, odvajanja pridelkov itd. S prostovoljnimi delom bodo začeli že v začetku prihodnjega meseca.

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Milko Štolfa — Tiskarnica »Jadrana« v Kopru.
Naslov uredništva in uprave: Koper, Santorijeva ulica 26, tel. 170, poštni predel 2 — Številka tekočega računa pri Narodni banki v Kopru 657-162
Letna naročnina 500 din, polletna 250
in četrletna 130 din.

Raspored fluorografiiranja I. ekipe

(mobilni aparati)

Občina	zp. st.	Fluorograf. baza	Mesto fluorograf.	Štev. preb.	Datum	čas	Delovni Opomba
1	2	3	4	5	6	7	8

<tbl_r cells

do Jadrana

Iz Divače in okolice

Reči moram, da je bil množični sestanek za vasi Divača, Ležeče, Gradišče in Brežec, ki je bil prejšnji teden tak, da je o njem treba nekaj napisati. Ves čas sestanka se nisem mogel odresti misli, kako je mogel vsevedni bog dopustiti, da ga je Kraševac — prelisičil za tisti pršut, ki nas še danes tako žeka.

Res smo na tem sestanku največ govorili o preskrbi z vodo — seveda z namenom, da vsaj zanaprej ne bomo žejni, četudi bomo jedli pršut. V Divači bo treba popraviti dva kala in to po starem načinu in izkušnjah, ki so se še najbolj obnesle. Zabilo bodo razpoke z ilovico kar ne bo preveč stalno. V Ležečah bo zaenkrat potrebna poprava zlepov in prebeljenje vodnjakov. Mislimo smo, da bi napejali vodo od želeniške postaje, ki je oddaljena okoli 500 metrov in napravili napajališča za primer, da nam zmanjka vode. To pa bi po drugi strani odvratalo ljudi od napajališča tudi kadar bi bilo v kalah dovolj vode. Se pravi, da bi vodo kupovali, kadar bi jo bilo na pretek ob deževju. Prišli smo do zaključka, da bomo nopravili še en kal kar po starem načinu. Lokavci in Bazovec imajo lepo napravljene kale in jim vede nikoli ne zmanjka.

Gradiščani so bolj skromni z zahtevami. Zaenkrat bodo popravili samo šap pri vodnjaku. Je pa nekaj, kar nikakor ne gre skupaj, namreč: pri vodnjaku je tudi krito, kjer napajajo živino. Živina pa ima to dobro ali slabo navado, da se vode dobro napije in takoj nato od zadaj otrebi. Vidite, da to nikakor ne gre skupaj, voda in tisti kadeči zeleni krogi... Kaj bi rekla toliko spoštovanja in priljubljena Higiena, če bi to videla. Čudi se, da do sedaj še ni tega opazila.

Najtežje vprašanje imajo Bržani, vendar so se zedinili, da bodo nopravili vodnjak na vasi. Za tistih 200.000 din se bo dalo nekaj uredit, ne bo pa dovolj, če se vzame v račun tudi zlepovec.

No, tako smo dobro razpravljali o vodi, da nam je ne bo več zmanjkal, tudi če bomo jedli pršut. Prišlo je na vrsto vprašanje — oje — davkov. Vedno bo težko, dokler bodo davki obstojali, vendar pa ni tako huda. Tovariš Joze je vsakemu lepo prebral in povedal koliko znaša njegov davek. Le nekaj primerov je bilo, da so se prizadeti oglašili, da je preveč. Tako se vidi, da je davčna komisija pravično razdelila v splošno zadovoljstvo ljudi.

M.C.

Motiv iz Kovčice

Pivka

V nedeljo 18. t. m. je imelo KUD »Srečko Kosovel« iz Pivke pevski koncert. Pod vodstvom povodnje tovariša Retarja so dobro zapeli narodne in partizanske pesmi. Koncert je bil v dvorani podjetja »Javor« in je bil zelo dobro obiskan. Občinstvo je nagradilo pevce za njihovo kvalitetno izvajanje z navdušenim pleskanjem.

xxx
KUD »Srečko Kosovel« je imelo prav tako v dvorani podjetja »Javor« občni zbor, kjer so položili celoletni obracun svojega dela. Udeležba na občnem zboru je bila skoraj polnočitvena in ugotovili so, da so v preteklem letu dosegli kar lepe uspehe. Za letos pa so sklenili, da bodo pritegnili k društvu čim več mladine, predvsem iz samega centra Pivke.

M.C.

PISMO S TOLMINSKEGA

po treba nad dva milijona sadik črnega in rdečega bora, gorskega jarovja in macesna. Predvidena je tudi zgraditev 13.500 tekočih metrov zapletov in 2100 tekočih metrov suhih židov v hudourniških strugah. Za dela je predvidenih nad 15 milijonov dinarjev.

Za razvoj turizma in gostinstva so predvidene še v tem letu večje adaptacije hotelov Kanin, Mangart, Grinovce in Gelebar v Bovcu ter njihova oprema z vsem komfortom, za kar je že nakezanih 5 milijonov dinarjev. Dalje predviđa triletni plan še celo vrsto drugih del, tako gradnjo letnega kopalnišča (že so v teku priprave), odprtje pomožnih gostišč v nekaterih vasih, gradnje igrišč in razširitev parkov, priprave za gradnjo novih hotelov in drugo. Komunalnih gradenj bo izvedla občina v prihodnjih treh letih za nad 22 milijonov dinarjev. Na planinah je bilo zgrajenih 9 novih bleyov, vsak za 50 glav živine, dva ovčnjaka in 3 mlekarne. Velik uspeh je bil dosegzen v zadružništva, ker se je večji del tako imenovanih divjih mlekarov vključil v splošno kmetijske zadruge. To bo v tekočem letu rodilo lepe uspehe — take, kakršnih marsikdo niti ne sluti.

Na Tolminskem imamo 41 splošnih kmetijskih zadrug, ki so uspešno izvedle v preteklem letu uvajanje javnosti in povišanje deležev, vendar pa je v zvezi s tem padlo občinstvo. Zadnje čase pa je opaziti počasno, toda stalno naraščanje.

Komunalna dejavnost je bila posebno živa v drugi polovici preteklega leta. V Trenti je bila zgrajena nova osnovna šola, v Bovcu obnovljen otroški vrtec in osnovna šola ter adaptiranih več hiš, obnovljen most čez Sočo na cesti Bovec-Cez-

Še o zadruži v Bukovju pri Postojni

Ker so se po objavi članka o škodljivosti protekcionaštva v Belškem pojavili različni komentari, pa tudi govorice, da bo nekateri prizadeti vložil tožbo proti pisecu članka, da je zadeva bila prikazana preveč enostransko itd., sem se v želji, da postrežem našim bralcem z avtentičnimi podatki, obrnil na OZKZ v Postojni, ki mi je rade volje dala na vpogled poročilo revizorja, ki je izvršil pregled v bukovski zadruži. Menda proti tem podatkom ne bo moglo biti nikakršnih protestov, saj so zbrani na podlagi obstoječe dokumentacije in predstavljajo službeni dokument. Reviziji sta prisostvovala tudi upravniki zadruge Volk Viktor, ki mi je v glavnem tudi dal podatke za omenjeni članek, ter zadružna knjigovodkinja Intiher Tončka, razen tega pa se vsi prizadeti uslužbenci ter po potrebi tudi člani upravnega in nadzornega odbora.

Revizija je ugotovila vrsto pomajkljivosti. Omejil se bom v glavnemu na tiste, ki so pravzaprav omogočile, da je do takega stanja v zadružnem poslovanju sploh prišlo. Saj revizor n. pr. ni mogel najti celo dokumentov o registraciji zadruge ob ustanovitvi, ne različnih drugih zapisnikov in dokumentov, ki bi se morali po pravilu hraniči v upravnih pisarni zadruge. Bojda vsti dokumenti po izjavi knjigovodkinje ečakajo nekje v podstrešju, da jih odrešijo miški zobje ali kako drugega zgojo z občasno.

Nadzorni odbor zadruge ni opravljai svoje funkcije. Sestajal se je samo skupaj z upravnim odboru

Nekaj o postojnskih invalidih

V petek je imel svojo konferenco tudi okrajni odbor vojaških invalidov v Postojni. Člani so obravnavali uspehe in slabosti v preteklem letu in naložili naloge za bodoče delo. V februarju bodo povsod občinske konference, na katerih bodo izbrani delegati za okrajno, ki bo potem izbrala deležate za kongres vojaških invalidov, ki bo tudi letos. V čast kongresa so tudi sklenili napovedati tekmovanje vsem invalidskim organizacijam v ostalih primorskih okrajih. Tekmovanje bo obsegalo zaposlitev invalidov, njihovo usposabljanje itd.

Na Postojnskem je v invalidske organizacije vključenih 1600 vojaških invalidov ter njihovih vdov in sirot. Vsi člani si po svojih najboljših močeh prizadevajo, da tudi oni doprineso svoj delež skupnim naporom našega delovnega ljudstva za doseg tistih idealov, za katere so tudi sami žrtvovali med krvavim ustvarjanjem pogojev za današnjo graditev tudi del sebe in svojega zdravja.

rom in reševal splošna vprašanja, ni pa pregledoval poslovanja posameznih uslužbencev ali celotnih oddelkov, kar bi bil dolžan vsaj vsake tri meseca.

Revizor je našel uslužbence zadruge v glavnem dobro razporejene na svojih delovnih mestih. Grajal pa je dejstvo, da se je upravnik zadruge Volk Viktor preveč bavil z različnimi prekupčevalskimi posli, s čemer je sicer ustvarjal za-

drugi precejšnje dobičke, pri tem pa so seveda trpeli upravniki posli. Razen tega je revizor ugotovil, da je on sam (upravnik) povzročil s svojimi navodili za netočno prikazovanje prometa, za nepravilno poslovanje z gotovino in podobnimi ukrepi v poslovanju zadruge precejšno zmedo, potem pa je klical na pomoč OZKZ in prosil za revizijo poslovanja.

(Konec prihodnjic)

Umrl je najstarejši idrijski rudar

Den 20. januarja se je razširila po Idriji vest, da je umrl Božič Leopold, najstarejši Idrijec in verjetno najstarejši slovenski rudar. Rojen je bil 11. novembra 1851 v Idriji ter je bil sedaj v stodržem letu starosti. Pred letom in pol je praznoval stoletnico rojstva. Tedaj se ga je spomnil mestni odbor v Idriji, rudnik, društvo upokojencev. Zavod za socialno zavarovanje in celo od društva upokojencev iz Rakape je prejel lep poklon, da ne naštevamo vseh dragih, od katerih je prejel mnogo voščil. Stoletnico je praznoval že pri najboljšem zdravju ter ni prav nič kazalo, da bi se hotel posloviti od tega sveta.

V 18. letu starosti je stopil v službo k rudniku, kjer je delal polnih 40 let in leta 1909 stopil v pokoj, katerega je užival polnih 43 let. V 25. letu se je poročil in je imel 6 otrok, od katerih sta živi že dve hčerki in en sin, ki so vsi poročeni. Vnučkov je 14, pravnukov pa je da-

sedaj po svetu. Vnuček je vedno dobil, najbolje pa sedaj po osvoboditvi. Vino je vedno emil, vendar ni bil nikdar pijane. Pol litra ga je moral imeti tudi sedaj na stara leta vsak dan, zadnje čase pa je moral merico znaščati na četrt litra, ker mu je sicer stopilo v glavo. Polnih 30 let je bil tudi vnet godbenik.

Pred 14 dnevi je izgubil apetit, kar je povzročilo njegovo telesno poškodbo. Bil je skoraj do zadnjega pri zavesti ter govoril s hčerko, ki pa je kmalu spoznala, da se bliža koncu. Kmalu se je obrnil in v miru ter lepo zaspal.

Idrija ima že nekaj nad 90 let starih ljudi, najstarejši je sedaj Mičuž Pod gorami, ki je določil 93 let.

Logar Srečko

Božič Leopold iz Idrije ob 100-letnici z nekaj pravniki

Vse to na račun nerentabilnih krmil.

V zvezi z živinorejo predvideva dvig zadružništva — predvsem splošnih kmetijskih zadrg, ki naj bi se že v tem letu pričele baviti s selekcijo živine, mlečno kontrolo in podobnim.

Okrajni gospodarski svet stopa v tem letu v tesnem sodelovanju z okrajno zadružno zvezo v odlečno brucelozu proti goveji brucelozji, tuberkulozi in jalovosti živine. Najnevarnejša in najbolj razširjena je bruceloz, ki je posebno takoj po vojni grozila Tolminski. Vendar se je v veterinarjem posrečilo, da so jo s cepljjenjem, rajonizacijo in prisilnimi odkupi močno omejili. Sedaj je prislorčil na pomoč še okrajni LO, ki je na prvi seji sprejel odlok o zatrjanju bruceloze. Ta odlok deli okraj na močno okuženo, sunljivo in zdrobo področje, ki predpisuje samo obveznosti in omejitve. Vse to je nedvomno zelo potrebno za nadaljnjo uspešno borbo proti tej bolezni.

Ker je pri zatrjanju bruceloze izrednega pomena umetno osemenjanje, so se na Tolminskem odločili,

da ga bodo najprej izvajali v tistih predelih, kjer je bolezni najbolj razširjena, to je v občinah Tolmin in Kobarid. Za uved v to akcijo je iz Ljubljane prišel veterinar, ki je po vseh predaval o umetnem osemenjanju živine. Predavanja so v glavnem uspela in so ljudje izrazili željo, da bi se radi prepričali o uspehah. Bil je organiziran ponoven izlet v Ljubljano in na Vrhniko, kjer so se izletniki na lastne oči prepričali o uspehih. Na Idrijskem pa pristopajo k borbi proti jalovosti.

Cež kak mesec bojno že lahko videli uspehe vseh teh akcij, ki upamo, da bodo dobr.

— an.

V decembri izvoljeni novi občinski ljudski odbori so domala povsod trdno prijeli za delo. Nedvonom pa je med vsemi najboljši ljudski odbor mestne občine Bovec in njegov gospodarski svet, ki z vso resnostjo razpravljata o triletnem perspektivnem planu. Težišče triletnega plana je usmerjeno predvsem za dvig produktivnosti kmetijskih proizvodov, živinoreje, sadjarstva, turizma, gostinstva in komunalne dejavnosti. Tako predviđa plan dvig proizvodnje krompirja za 30 odstotkov, v zvezi z dvigom živinoreje pa še dvig krmenskih rastlin kot detelje, ovsja, pese, korenja, repe, buč in drugih krmil.

V vsem okraju je danes 6263 kmeč-

5

Od Rijane do Sočerge

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Hotel je reči: dobro bi obrodila, če ne bi vsako leto pritiskala sruša.

Značilna je tudi tale njegova izjava:

„Mladi nočejo več obdelovati

zemlje, starci pa moreno več

tako kot nekdaj.“

Ce stremno ti dve misli v stvarnost, nastani tade podoba:

Mladina je občutila, da ji pod

takini pogliči zemlja na more

nauti dovoli kruha za preživljajne

in je oddalila od zemlje. Samo iz

Sočerge, ki ima z vsemi zaseki ko-

maj 700 ljudi, je že nekdaj bodo

na delu v Trst okoli 300 ljudi. Mla-

dina je takrat občutila, da je drugo

zdržanje življenja manj naporno in lep-

še pa se je odstrelila zemlji. Svet

ob morju pa še bolj

prizadela, ker je trda življenjska

stvarnost zadeha v živo. Pomu-

gati je treba ljudem, da bodo ne-

moreno laže preboleli in gledali z jas-

nejšnim pogledom v bodočnost.

Vse to je videla tudi ljudska ob-

last in začela delati s ciljem, da

je to popraviti. Odkar je začel delati

novi občinski odbor v Gradišču, se

že nekaj pozna. Ob kupu gospodar-

skih vprašanj je naravnno, da veli-

ki uspešni ne morejo zrasti kar čez

rok. Začetki pa so vidni.

V Gradišču je kar doblj videz

malega gradbišča. Prav na prelomu

med obema dolinama obratuje elektreni drobilec, ki priravlja pe-

sek za več gradenj. Ze letos bodo

gradili postopek osemletka, za katero je predvidenih 32 milijonov

kakih 400, so ukvarjajo s poljedel-

stvom in nekaj malega z vinogradništvom. Največ sejejo koruze in krompirja. Pred leti jim je krompir dajal izredno dobre prideleke, danes pa ne več. Izrodi se je in bi moral seme nadomestile z zdravim.

Precji skode jim delajo hudo-

rbni Dragi, Mladji in Žeteka. Treba-

ti je bilo regulirati in napraviti

etične jarke do naravnih po-

znamenj. Seveda tega ne bodo

zmagli sami in morata priti na

pomoč občine. Zelo važno je vprašanje vode. Sedaj jo imajo v va-

ških mlinak, ki pa je zelo nezdra-

vje. Mlad tovarš Hrvatin mi je v

razgovoru zaupal, da bo, saj je

bolj veselje za kulturno delo tudi

izven Šole.

Največje gospodarsko vprašanje

je vasi pa je osuševanje močvirja na

spodnjem delu doline, ki jemlje

preobratom okoli 70 hektarjev naj-

boljše zemlje. Nekdanje naravne

pozirnikute je voda zamašila z

zemljem in sedaj nimam komde-

ti. Rositev je v tem, da bi skozi

Dvore napravili predor in bi boda

otekla v Hrvatsko Istru pri Buze-

tu. Seveda bi to delo zahtevalo

precej milijonov dinarjev investicij,

delka. Skrbi jih, kako bo za naprej,

ko ne bodo mogli več do druge ži-

vine.

Zdi se, da so na okraju in na

četinci vendar nekako preveč po-

vršno gledali, ko so razdeljevali danes

na teči. Izrodi se je in bi moral seme

nadomestiti z zdravim.

(Izjava stare žene na Kon-

tolovelu.)

Med Barkovljami in Miramarjem

so prav do morja strmo dviguje

zgoščen kraskega skalovja lepi ko-

šček naše obale zmlein. Ko pridev

v ta kraj imas vti, da sta doma

sonec v pomlad. Ostra in mrlja

burja, ki posebno v zimski poglaviji

je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, ki je vodila v znamenje,

da je vodila v znamenje, da je vodila

do kontovelčevega

znamenja, kar so naši ljudje

napravili v narodnoosvobodilni

borbi, ne bodo zbrisala cela

stoletja in prav tako ne naši

sovražniki...“

(Izjava stare žene na Kon-

tolovelu.)

Naši življenje je znamenito Krško planota

po vse do zasmehnega Triglavu,

proti zahodu in jugu pa opazuje brezkončno nebnomorsko morje, prav tako kot nekdaj davnini pred-ki

le življenjska borba je vedno

ista: tisti, ki je tu že toliko sto-

leti, se danes ni tu sam gospodar.

Kako lepo je v razgovoru povedal

starostni Kontovelčan:

„Vsi tuji osvajalci od Rimljani,

pozabili, da so Slovenci in Jugo-

slavci.

Mož je govoril nekako opazno

pričino.

Občutil sem, da bi to raje

povedal le samemu sebi. Čeč ozra-

mu je hušnila temna senca skri-

bo in zlosti.

„Conto velje, po naši

»stejem jadranjima.«

To se je kmalu izvedelo po vasi

in je kraj od tedaj prevezel to ime.

Ob prihodu na Kontovel je ves

rdeča tablica nad vhodnimi

vratihi hiši s stevilko hiše in napi-

smem: »Contovel.«

Primojdus, sem zakljal, dobro

so jo pogrunjali.

Na tem prislonjem bregu se zdaj

v januarju opaziš tu pa tam za-

kasnel svet.

Ob potniških

znamenjih je vodila v znamenje,

da je vodila v znam

Obisk v Meštrovičevi galeriji

Od živahnega, južnega življenja v splitskem pristanišču, kjer danes slišis govorico vsega sveta, vodi asfaltirana cesta, Slavensko štataliste, v tih okraj Meja. Ob obeh straneh gladke ceste so posejane vile, obdane z vrtovi subtropskih rastlin. Na obrežni strani se ti razkošni vrtovi skoraj dotikajo morja. Na desni tiči skainati grič Marjan; njegov z iglastim drevjem gosto porasli vrh je videti kakor zlatozelenasta krona. V tem mirnem kraju, nasičenem s skrivnimi eksotičnimi vonjavami temnega južnega zelenja in morske vode, si je na sončnem prostoru zgradil svojo kiparsko delavnico svetovnoznameni jugoslovanski umetnik Ivan Meštrovič.

Na razsežni ploščadi, do katere vodi dolgo, serno stopnišče, ki ga na obeh stranah obdaja bujno rastlinje, se dviga mogočna stavba, s teraso, ki je podprta z visokimi izklesanimi, jonsko-dorskimi stebri, kar ustvarja mogočen vtič. Kamnitna palača je potisnjena skoraj ob grič, pred njo pa je velik prostor z negovanimi parkom. Ko stopi človek s ceste, ob kateri te steno vzdolj kameni s skromnim napisom opozarja, da je tu Meštrovičeva galerija, v ograjen prostor na stopnišče in zajame pogled mogočno, belo pročelje, vzdrhti njegova notranjost: nemir pa se stopnjuje, ko se oko ustavi v parku na prvi umetnosti, ki simbolizira glasbo. Odblesek sonca na črnem kamnu kipa, se bolj podpirava gladke, velike oblike, ki so tako značilne za Meštrovičev slog.

Gnan od prvega doživetja, pospeši korak v notranjost stavbe. Se nekaj širokih stopnic te vodi do stebrov, med temi pa stopiš v široko, svetlo avio. Dvoje steklenih sten deli avio v tri velike prostore, kjer so okusno razmeščene v beli marmor izklesane ali v bron vihte umetnosti. Poznavalec umetnosti so ra dela več ali manj poznana le iz reprodukcij. Zato je zanimanje zanje tem večje, saj je z odprtjem galerije vsakomur omogočeno videti umetnine tudi v resnicu. Vsak kip zase nudi svojstven umetniški užitek; človek ves zavzet občuduje dela, ki jih je izklesala in izoblikovala roka genija.

Manjše, v bron vihte skulpture so razvrščene v prostoru, ki je bil nekoč mojstrova delavnica. Velika sobana je na eni strani zaključena z vzdoljanim kaminom, ob katerem dve visoki, iz temnega marmorja izklesani kariatidi podpirata strop. Sedanja ureditev tega prostora se mi ne zdi najbolj posrečena. Pohi-

štvo ob stenah, na katerem so razstavljena manjša dela v bronu, pa dolga miza z mnogimi stoli sredi sobe, preveč spominjajo na sejno Ivorano. Nemara bi bilo bolj, da da bi bil prostor po možnosti takšen, kakšnega je uporabljal Meštrovič pri svojem ustvarjanju. Tako bi mogel videti obiskovalec resnično umetnikovo delavnico, v kateri so nastajala njegove umetnine.

Levo stopnišče te popelje v veliko dvoranu v prvem nadstropju, kjer so razstavljeni večinoma portreti in nekaj aktov. Zanimiv in mojstrski je Meštrovičev način oblikovanja obrazov. Vsak portret izraža svojstven svet človeškega življenja. Meštrovič je s svojo psihološko poglobljenostjo odkril prav skrita intimna doživetja ljudi. Njegovi obrazy razovedajo življenje, vsaka guba razgrinja duševnost človeka, ki ga je upodobil. Vse to ne razoveda samo velikega mojstra mogočnih skulptur, ampak tudi tihega iskalca in poznavalca človeških čustev. Zato je njegova umetnost tako prepričevalna: monumentalna in človeška ikrati.

Velika sončna terasa pred to dvoranu ruhi obiskovalcem galerije svojstven užitek. Vse okolje, z razgledom na morje te objame z nekim veličastjem. Valovita morska gladina, vse blešeče se v soncu, se v sinjih barvah izgubila na obzorju. V popoldanskem soncu so otoki neme siluete, ciprese, palme, oljke, smooke in cvetoči oleandri ena sama girlanda morske obale; ozračje je prepojeno z dišečimi vonjavami rožmarina, pelargonij, oleandrov in drugega rastinja. Valovanje morja in zaganjanje penečih se valov ob pecine, se ti zdi kot mogočna simfonija, ki se je prelila v violinski solo z vsemi pianini pianissimi. In ob vsem tem se zaustavi tako na kipu »Glasbarka«, ki ga zdaj gledaš s terase in občutiš vse drugače kot prej. Ne vem, morda je vse to okolje pridobilo na lepoti pod vtimom Meštrovičevih umetnin, ki sem jih občudoval malo prej in mi niso mogle izpred oči. Nič se ne čudim Meštroviču, da si je izbral pravata kraj za mesto svojega ustvarjanja. Kar vidim ga, kako se je izprehajel po terasi, ko je snoval nove umetnike, ali pa je utrujen od dela zri na pokrajino pred seboj in počival. Gotovo mu je to okolje moglo vznemiriti domisljivo in mu posredovati nove inspiracije, kakor se je mogel v njem tudi dodata določiti.

V treh sobah, spodaj, so razen marmornatih in bronastih portretov, med katerimi je dobro znana nekaj slikarsko navdahnjenih del. Neznan ali pa vsaj malo poznane so njegove podobe v olju. Z njimi je galerija obogatena tudi s slikarskimi deli, s katerimi se je umetnik le malo ukvarjal. Zato predstavljajo hrabljene podobe posebno redkost in mikavost za ljudi, ki prej niso poznali Meštrovičevega slikarskega upodabljanja.

V začnji sobi so rezbarska dela: reliefi in plastike v nadnaravnini velikosti. Pozornost pritegneta zlati z michelangelosko močjo izoblikovani sohi goih teles. Z nenadkritljivim mojstrstvom so rezani reliifi biblijske in mitološke vsebine, tudi v tehniki rezbarjenja, ki jo je obvladal prav tako kot klesanje v kamen in oblikovanje v glini, je Meštrovič ustvaril dela nemirljive lepote, ki bodo še čez stoletja priča o njegovi nadarjenosti in veliki ustvarjalni sili.

V vsej galeriji je razstavljenih nad sto kipov, reliefov, skic in podob, ki jih je Meštrovič s stavbo in parkom vred podaril svojemu narodu. Tako je dobila naša država nov pomemben kulturni hram, ki bo vedno znova privabil domače in tujce obiskovalce Splita. Meštrovičeva galerija je v ponos naši domovini, saj hrani vse znamenitejše dela genialnega umetniškega ustvarjalca Ivana Meštroviča, kajti umetnine ponesele po vsem svetu sloves jugoslovanske upodabljalice umetnosti. Emil Freih

IZ ILIRSKE BISTRICE

SKUD »Tone Tomšiča« je prejšnji teden polagal obračuna svojega dela v preteklem letu.

Društvo ima pevski zbor, godbo, dramsko sekcijo in knjižnico. Pevski zbor je lani v maju dobil novo pevovodje (Grlj Drago), ki je vložil mnogo truda v zbor, ki je med letom imel 12 uspelih nastopov, od teh dva celovečerna koncerta. Gostoval je tudi v Matuljah. Težava je v tem, da zbor nima naravnega. Bile so sicer nekatere prijave in so mladinci nekajkrat tudi prisli na vaje. Ker pa niso mogli najti pravega kontakta s starimi pevci, so kaj kmalu izostali. Zato so sklenili, da bodo ustanovili svoj mladinski pevski zbor, ki bo nato stalno tekmoval s seniorji.

Godba je imela štiri samostojne nastope. Dobila je tudi posojilo za nabavo potrebnih instrumentov. Sedaj končuje teoretičen pouk, ki je trajal šest mesecov, 20 mladincov. Prav kmalu bodo začeli s praktičnimi vajami na instrumentih.

Knjižnica ima 635 knjig in je 147 bralecem izposodila 1500 knjig. Knjižničar pa pravi, da vsi drugi berejo,

Kako je s knjižnicami v sežanskem okraju

Naši ljudje se vedno z isto ljubomirijo posegajo po naših knjigah kot nekoč pod italijanskim suženjstvom, ko so morali naše knjige skrivati in si jih na skrivaj izposojati, če niso hoteli, da jih italijanski fašisti uničijo. V marsikateri vasi se še danes ljudje z žalostjo spominjajo, kako so jim italijanski kulturonosci zaplenili knjižnico in knjige začiali.

Vsak naš človek se se živo lahko spominja, s kakšno strastjo so v letih 1941, 1942 in 1943 naši ljudje hlastali po naši tiskani besedi, ki je prvič po dolgih letih izhajala ilegalno v naših ilegalnih partizanskih tehnikah pod vodstvom naših Partije in Osvobodilne fronte. V onih letih je naša tiskana beseda, pa čeprav največ le ciklostirana, opravila velikansko revolucionarno delo v horbi proti okupatorju.

Tako po osvoboditvi so naše organizacije začele misliti poleg mnogih naših tiskanih knjig. Že v letu 1945-46 je bilo ustanovljenih po naših vseh mnogo knjižnic, na žalost pa so te v marsikateri vasi prenchale delovati. Trenutno obstaja v sežanskem okraju 36 knjižnic, od teh je v sklopu prosvetnih društev 15. Po številu ima največ knjižnice občina Dutovlje, in sicer v sedmih raznih vseh s skupno 1982 knjigami. Po 4 knjižnicah obstajajo v občini Divača s skupno 1445 knjigami, občina Komen 4 knjižnice s 1244 knjigami, občina Sežana z 963 knjigami. V občini Črni Kal obstajajo le dve knjižnice s 431 knjigami, v Gračiću imajo 3 knjižnice s 619 knjigami, v Hrpeljah 1 knjižnico s 654 knjigami. Občina Podgorje ima 2 knjižnice s 144 knjigami, Senožeč 2 s 799 knjigami, Stanjel 3 z 297 knjigami, Vremje 1 s 135 knjigami.

Najslabše je stanje v občini Matrja, kjer imajo samo eno knjižnico s 187 knjigami v vasi Slope, cela občina pa šteje nad 3.000 prebivalcev. Prav tako slab je stanje v občini Podgrad, ki šteje nad 3.600 prebivalcev, imajo pa samo eno majhno knjižnico v Hrušici s 165 knjigami.

Najboljša je okrajna knjižnica v Sežani, ki ima tudi stalno nameščeno knjižničarko, s 5.343 knjigami. Skupno imajo vse knjižnice v okraju 13.455 knjig. Knjige so po vseh knjižnicah, razen deloma v Sežani, povsod zastarele, zbrane skupaj iz raznih akcij po osvoboditvi. Nobena teh knjižnica razen v Sežani se ne dopolnjuje z novimi izdajami. Bralec ima po podatkih iz leta 1952, kar je razumljivo, največ okrajna knjižnica v Sežani, to je 763, Divača 195, Komen 150 itd. Ti podatki pa seveda še ne pomenijo, da naši ljudje danes manj berejo. Mnogo je naših družin posebno po Krasu, ki imajo svoje domače knjižnice in pridno kupujejo novo izdane knjige, čeprav so te še razmeroma drage. V okraju je bilo v letu 1952 prodanih za okoli 1.200.000 din vrednosti raznih knjig.

Poleg teh obstajajo v okraju tudi nekaj šolskih knjižnic, ki pa so prav tako revne, pa čeprav vlada pri šolskih otrocih zelo veliko zanimanje za knjige. Naše šole so ob Novoletni jelki prejele od glavnega odbora pio-

še ne pomenijo, da naši ljudje danes manj berejo. Mnogo je naših družin posebno po Krasu, ki imajo svoje domače knjižnice in pridno kupujejo novo izdane knjige, čeprav so te še razmeroma drage. V okraju je bilo v letu 1952 prodanih za okoli 1.200.000 din vrednosti raznih knjig.

To je prebudilo, čeprav mladina nima svojega povodja, je organizirala zbor, ki je tudi nastopal.

Naša mladina je s tem pokazala smisel za kulturno delo in svoje sposobnosti, zato ji želimo še več uspeha in nekoga, ki bi jo učil, vodil in pravilno usmerjal.

I. V.

nirjev iz Ljubljane za darilo 500 mladinskih knjig, ki so bile razdeljene na Žole. Ko so otroci v vasi Golac zvedeli, da je prišlo tudi v njihovo šolsko knjižnico nekaj teh knjig, so že ob šesti uri zjutraj oblegali stanovanje učiteljice s prosto, da jim knjige posodi. Veliko zanimanje po naših šolah je za mladinske knjige, ki jih je pričela izdajati založba »Lipa« v Kopru, posebno ker so te nekoliko cenejše. Po Žole se žanskih okraja je bilo razprodanih že nad 800 knjig te založbe. Prav te dni pa vladava povsod veliko zanimanje za novo izdane knjige, te založbe. Krajevi pa s posebnim veseljem pričakujejo izdaje Magajne »Žalostne zgodbe veselih Krajevec«, Gradnikove »Primorske sonete« itd.

Potrebno pa je, da bi se naše politične organizacije, prosvetna društva pa tudi naši ljudski odbori enkrat resno lotili rešitve problema ureditve naših knjižnic. Z ureditvijo dobrih knjižnic in širjenjem krogov bralecov bi ogromno pripomogli k kulturnemu dvigu, k izpopolnitvi izobražev in širjenju socialistične zavesti naših ljudi. Danes že obstajajo skoro v vsaki občini knjižnice s svojim lastnim prostorom.

Občinski ljudski odbor bi prav gotovo lahko zagotovil nekaj tisočakov vsakega leta bodisi v proračunu ali pa kako drugače za ureditve in izpopolnjevanje svojih knjižnic.

Janko Valentinci

Kulturno delo mladinskega aktivista v Strinci

Vsako zimo se mladinski aktiv v Strinci zбудi in začne s kulturnim delom. Tako je tudi letos začel z vajami in nam je dne 18. t. m. priča na održi let in pester spored.

Na sporednu je bila igrica »Pogoda«, ki so jo sicer lepo pripravili, vendar je poznati, da nimajo trdne in zanesljive roke, ki bi jih vodila. Žal pa imajo v svoji sredi tudi take mladince, ki se izmikajo od dela in ga ovirajo.

Tudi petje se je prebudilo. Čeprav mladina nima svojega povodja, je organizirala zbor, ki je tudi nastopal.

Naša mladina je s tem pokazala smisel za kulturno delo in svoje sposobnosti, zato ji želimo še več uspeha in nekoga, ki bi jo učil, vodil in pravilno usmerjal.

I. V.

Indijansko taborišče

(Nadzorevanje s 7. strani)

Odkril je odejo, s katero je bil pokrit Indijanec čez glavo. K sebi je potegnil vlažno roko. Stopil je na spodnje ležišče s svetilko v roki, da bi bolje videl. Indijanec obraz je bil obrnjen k steni. Imel je od useša do ušesa prerezan vrat. Kri mu je stekla v lokvo, tam kjer je bilo ležišče najbolj upognjeno zaradi njegove teže. Glava mu je počivala na levem roku. Britev pa je z ostrino navzgor ležala poleg njega na rjuhi.

»Pelji Nicka ven, George« je rekel zdravnik.

To pa ni bilo potrebno, ker je Nick že vse videl ob soju očetove svetilke.

Začelo se je daniti, ko so se napotili k obali jezera.

»Žal mi je, da sem te vzel s seboj Nicki,« je reklo oče. »Preveč si videl.«

»Zakaj se je ubil,« je vprašal Nick.

»Ne vem, mislim pa, da ni mogel vsega tega prenesti.«

»Se dosti ljudi ubije, oče?«

»Ne dosti.«

»Pa ženske?«

»Komaj.«

»Pa se sploh ubijajo ženske?«

»Da, včasih.«

»Teta?«

»Slišim.«

»Kam je šel stric George?«

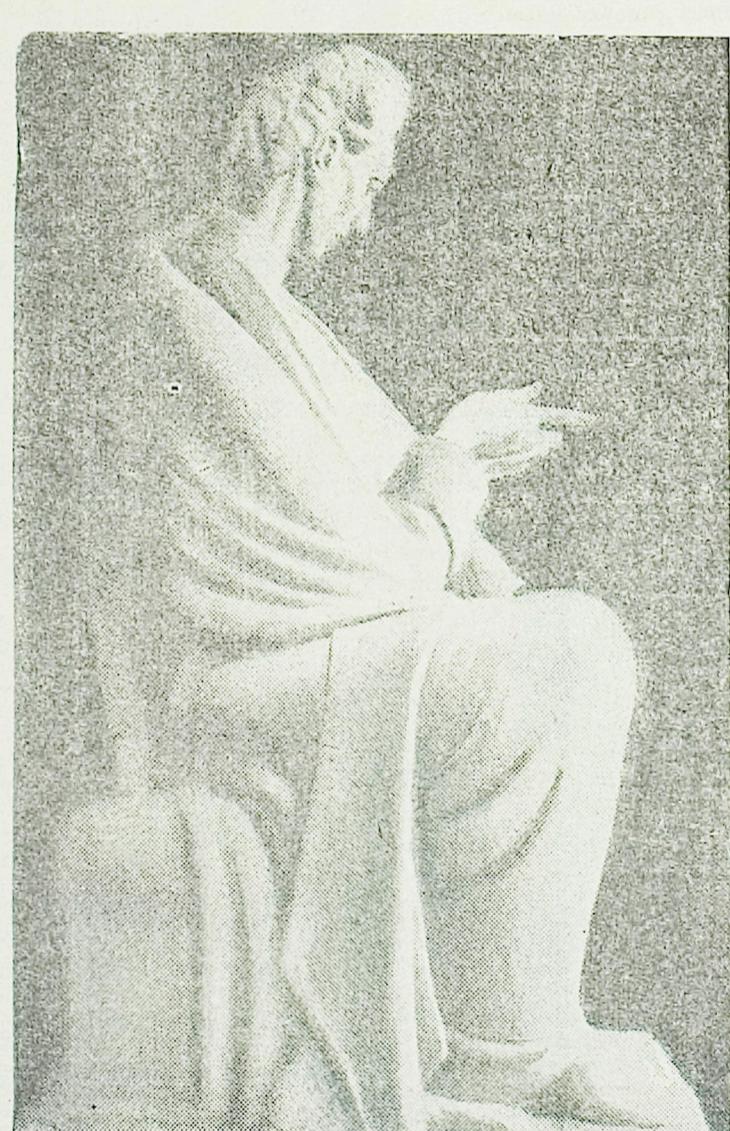
»Pride.«

»Pa je težko umirati?«

»Ne. Mislim, da je precej lahko, Nick. Vse zavisi...«

Sedli so v čoln, Nick na zadnji del, oče pa je vesel. Izza brega je sililo sonce. Ostriž je za trenutek vzvaloval površino vode. Nick je spustil roko na gladino. V jutranji svetini je bila topla.

Tega jutra je Nick povsem razločno cutil, da ne bo nikdar umrl.

Meštrovič: Strossmayer

Mladim učenjakom - Voda

Veste, da je čudno! Voda je narejena iz dveh plinov; iz vodika, ki ga je dva dela, in kisika, ki ga je en del. Zdaj pa, glej! Kisik ne gori, pomaga pa gorenju tako, da sploh nobena stvar na svetu ne bi gorela, če bi kisika ne bilo zraven. Vodik, ki ga je v vodi dvakrat več kot kisika, pa silno rad gori in gori s silno vročim plamenom. Lahko rečemo, da gori kot sto zlomkov! In da gori, mu pomaga kisik. In ko tako lepo pogorita, (včasih tudi eksplodira z velikim treškom), ostane od običajnega zopet voda.

In ker je voda sestavljena iz takih dveh ognjevitih plinov in ni v njej, če je čista, prav ničesar drugač, se moramo vprašati, zakaj pa voda ne gori. Vrag naj to ve! Jaz sem jo skušal večkrat zapaliti, pa ni šlo. Celo pogasila je ogenj, ta spak!

Pa sem bral pred meseci, da se je nekemu izumitelju posrečil napraviti stroj, v katerem voda sproti razpada v vodik in kisik, in da ta dva plina neto z gorenjem peganja ta stroj naprej. Morda je to za danes bajka, ni pa rečeno, da se nekega dne ne utegne degoditi, da bom v avto namesto bencina nafili vodo in bo frčal tja po cesti kakor linitver. Takrat bo zares luštno na svetu!

In zakaj voda ogenj pogasi? Učenjaki bi vam natičeli polno vzrokov, za nas pa zadostuje, da vemo tole: ogenj voče nikoli ne razcepi v oba povedana plina, le posuši jo; prisili jo, da hitro izhlapi. Najbolj vroča voča ima komaj sto stopinj Celzija; več ne more nikoli imeti. Pri 100 stopinjah se izpreminja v paro, ki je potem seveda lahko preneto bolj vroča. Če z vodo gorečo stvar poljemo, se ta goreča stvar ohladi na sto stopinj, pri sto stopinjah topote pa le malokatera tvarina na svetu gori. Več sto stopinj potrebujejo ponavadi tvarine, da gore. Take tvarine, ko so goreče, je treba le ohladiti na sto stopinj, recimo, pa bodo takoj ugasnile. In prav to storí voda.

Pa še druge posebnosti ima voda. Veste, da nobeno bitje na vsem svetu ne more živeti, če nima vode! Kaj more vendar biti v tem kisiku in vodiku, da morata biti prav povsod zraven, kjerkoli je kaj živega? To je ena izmed živiljenjskih skravnosti, ki jih jaz ne znam pojasniti. Zrelo in trdo in na videz popolnoma suho pšenično zrno ima v sebi le majhen defec vode. Če bi je ne bilo, bi zrno takoj umrlo in bi nikoli ne kalilo. Ta voda je zadostna, da ostane zrno živo, ni pa zadostna za kaljenje; za kaljenje je treba vode mnogo več. To dobi zrno potem, ko je vsejano, iz vlažne prsti.

Krava porabi do petdeset litrov vode na dan in tako v sorazmerju vse druge živali; v sorazmerju pravim, ker bolha je porabi veliko manj od slona. In vsaka rastlina

jo hoče tudi kar neprestano imeti. Takoju uvence, če je ni. Kaktusi in druge puščavske rastline živijo na videz brez vode — saj so tla, iz katerih rastejo, bolj suha od vsega popra. Pa ni res to. Te rastline znajo izkoristiti zračno vlago in kakršnokoli vlago, tal in znajo to vodo čudovito skrbno čuvati. V najhujših sončnih prizkah jim ta voda ne izhlapi. Pokrite so labike z nekako gumijevim nepropusnim kožico, ki ne dovoli, da bi ušel v suhi zrak najmanjši delec vode. (Nadaljevanje sledi)

Lešniki

- 104) Pod nogo po glavi hodi, če ne veš, pa tiho bodi!
- 105) Kaker kljun odpiram žrelo, platio žrem, suknò papir; to je meni lahko delo; kdo sem, reci, da bo mir!
- 106) Kdo delati mostove zna brez kamena in brez les?
- 107) Z »» napajam po noči na polju travo, s »» pa delam iz nje seno in otavo.
- 108) Srebro je in vendar ni, živo je in ne živi.
- 109) Spredaj grizem, zadaj pikam, med čebelam rada zmikam.

MLADIM UGANKARJEM

Ta prešmentana pošta! Šele danes sem prejel vsa tista pisemca, ki bi jih pravzaprav moral že prejšnji tedeni. Sicer ne vem, če je ravno pošta kripla. Morda pa so krivi le naši mali ugankarji, ki niso pravocasno oddali svojih pisem na pošto. No, naj bo kakorkoli, res je, da je prislo danes zelo veliko rešitev ugank iz predzadnjega številke Slovenskega Jadrana. Kas po vrsti bomo našli imena pionirjev, ki so pravilno rešili te uganke: Anica Zadel iz Ilirske Bistrike, Zdenka Podboj iz Postojne, Mikuž Franec iz Hruševja, Zdenka Rožane iz Brezje, Gregorčič Karlo iz Postojne, Turk Marjanca iz Hruševja, Ogrin Nada iz Sv. Antona, Makuc Frančička iz Sv. Trojice, Blažek Mihaela iz Hruševja, Morelja Magda iz Nove Šušice, Šavli Nada iz Zatolmina, Butolo Albin iz Zaloge, Samo rešitev »Čarobnega lika« je poslal Ludoš Napast iz Maribora. Samo rešitev Lešnikov pa so poslali: Klanšek Bruna iz Šmihela in Milhaučič Andrej iz Matenje vasi pri Prestraniku. Naš Andrej je napačno rešil 98. Lešnik, vse ostale pa pravilno. Rešitev »Čarobnega lika« je poslal Ludoš Napast iz Maribora. Samo rešitev Lešnikov pa so poslali: Klanšek Bruna iz Šmihela in Milhaučič Andrej iz Matenje vasi pri Prestraniku. Naš Andrej je napačno rešil 98. Lešnik, vse ostale pa pravilno. Rešitev »Čarobnega lika« je poslala Lešnikov pa nam je poslala tudi naša nova ugankarica Hreščak Ivica iz Hruševja. Vse uganke je rešila pravilno, razen 98. Lešnika. Nada Ogrinova iz Sv. Antona pa mi je poslala rešitev ugank iz novoletnje številke Slovenskega Jadrana. Rešitev so popolnoma pravilne. Nada! — Poleg tega pa je danes priporabil cel kup pisem, v katerih so bile rešitve ugank iz zadnje številke. Sledeti pionirji so rešili vse uganke pravilno: Benčina Ana iz Velikega Otoka, Mesensel Slavko iz Rakca, Kokotec Drago iz Pirana, Pišot Lučka iz Kopra, Stegel Boris iz Zaloga, Kaluža Janko iz Narina, Kosmač Irena iz Trnja, Bergoč Bredica iz Trnja, Ivančič Nada iz Javorja, Mahorčič Barbka iz Divače, Sore Aleksandra iz Postojne, Cerkevnik Magda iz Kožine, Baričič Ivan iz Gradišča, Logar Zmago iz Idrije, Godnič Damijan iz Komna, Kofol Viljem iz Mosta na Soči, Tornič Aleksander iz Hruševja, Grbec Darij iz Kort, Kleva Remigij iz Matije, Šavli Nada iz Zatolmina, Turk

Janko iz Hruševja, Marinšek Matko iz Pivke, Oražem Franc iz Matenje vasi in Copič Rafaela iz Zagorja pri Knežku. Samo križanko so rešili: Pečarč Milica iz Pobegova, Čič Bruna iz Zagona, Likar Boženka iz Ajdovščine, Milharčič Evgen iz Velikega Otoka, Zeleznik Majda iz Brestnice, Vrabl Ida iz Ptuja, Valentincič Magda iz Podbrda, Mahorčič Anica iz Divače, Heric Tatjana iz Ljubljane, Rotilda iz Špene in Mihelčič Mojca iz Tolmina. Samo rešitev Lešnikov je poslala Krmac Mila iz Vangancela. Pravilno rešitev križanke, toda nekatere nepravilno rešene Lešnike so poslali sledete pionirji: Roje Avrelja iz Divače, Peča Aniča iz Divače in Kravanja Majda iz Valdolte.

Vidite, koliko reševalcev je bilo topot! No, in komu se je pri žrebanju nasmehnila srča? Izzrebani so bili naslednji pionirji in pionirke: Mahorčič Barbka iz Divače, Kleva Remigij iz Malije, Kaluža Janko iz Narina, Šavli Nada iz Zatolmina in Milharčič Dreje iz Matenje vasi. Vseh pet nagradnjencev prejme v kratkem po pošti lepa darila! Vsi ostali pa nikan se ne ludujte na botro Srečo, ker vas je danes pustila na edilju! Pišite mi spet, saj vidite, da so danes spet v našem kotičku uganke! V svoji omari pa ima stric Miha spravljena lepa darila, ki čakajo, da jih bomo poslali izvoljenem botrem Srečem!

Lepo pozdravljeni, dragi ugankarji,

Vaš stric Miha.

RESITEV PIONIRSKIE KRIŽANKE

Vodoravno: 1) Maribor, 8) Italija, 9) ha, 10) en, 11) ura, 12) mati, 14) LR, 15) Ana, 16) ne, 17) rt, 18) kino, 20) luč, 21) nr, 23) ma, 24) Kopitar, 27) oporoka.

Napovedno: 1) Miha Marinčko, 2) ata, 3) ra, 4) IIri, 5) bi, 6) oje, 7) ranar, 11) uta, 13) Ant, 14) len, 16) nič, 18) kurir, 19) omara, 22) rop, 23) mak, 25) po, 26) to.

RESITEV LESNIKOV IZ ZADNJE STEVILKE

101) sneg, 102) jajce, 103) polž.

mladi pišejo...

Dedek Mraz pripovedoval doživetja in pravljice. To so si naši pionirji dobro zapomnili. Skruli so nam, najmlajšim Dedkovo pripovedovanje uporabili na odru. Poslušaj, stric Miha, kaj vse smo slišali in videli!

— Kakko je v kraljestvu cvetnih vil, o siroti in skrateljkih, o žajčkih v hudi zimi, o Rdeči kapici in o fantinah — pobalnih, ki ne vedo, kaj je pionirska dolžnost. Prišli so v precep in bili kaznovani. Ko bo pa se kaj novega pri nas, se se oglašim. Iskrene pozdrave

Gabrijela Koren,
uč. II. razr. osn. šole, Podgorje
na Krasu

Dragi stric Miha!

Najprej Te prav lepo pozdravljam in Ti želim še dolgo življenje, da bi še dolgo prebiralo naša pisma! Veš, tudi jaz čitam Tvoj Jadran. Nárajte čítam pisma pionirjev in Tvoje odgovore. Naš odred steje trideset pionirjev, kupujemo pa tvojset številki Slovenskega Jadrana. Pri nas so vasi zelo raztresene in je težko raznesti časopis po vseh vaseh. Kljub temu se bomo pionirji še bolj potrudili, da bomo raznesli čim več »Jadrana«. Vsi radi čítamo naš lepi časopis! Sprejmi zdaj tople pozdrave, stric Miha, od mene in od vseh cajnarskih pionirjev!

Marica Tekavec,
uč. VII. razr. osn. šole Cajnarje nad Begunjami

stric Miha odgovarja

Draga Nada!

Vesel sem bil, ljuba moja Nada, ko sem prejel Tvoje pismec! In še posebno, ko sem v njem prebral, da si bila zadovoljna z darilcem, ki sem Ti ga poslal v nagrado. Pa še nekaj me je razveselilo v Tvojem pismu, Nada! Nameč to, da so vaši pionirji poslušali moj nasvet! Nekega dne jo hori res moral mahnit k Sv. Antonu pogledat, kako rešujete med velikim odmorom uganke! Lepo pozdravljeni. Ljuba moja Nada, pa tudi vse svoje sošolke in sošolke, prav lepo pozdravi v mojem imenu!

Draga Gabrijela!

Res zelo lepo je moral biti pri vas, ko vas je obiskal Dedek Mraz Škoda, da nisem bil tudi jaz poleg! Pa še nekaj me je presenetilo v Tvojem pismu, Gabrijela! Zelo lepo pišeš! Saj boš še kaj napisala za naš kotiček, kajne? Morda kakšno povest

ali kakšenkoli spis, ki si ga sama sestavila! No, v pričakovanju Tvoje novega pismeca, Te, ljuba moja Gabrijela, prav lepo pozdravljam!

Draga Marica!

Prav vesel sem bil Tvojega pisemca! Saj se doslej še nihče ni oglasil iz Cajnarjev! Pa ste res pridni, cajnarski pionirji! Stric Miha je že pripravil za vas nekaj lepega in ko vas bo obiskal, vam ho tisto lepo prinesel s seboj! Saj ste si zaslužili ne samo pohvalo, temveč še vse družačno priznanje! Bodite mi prav lepo vso pozdravljeni, dragi cajnarski pionirji, posebno pa se Ti, draga Marica! Pa še kaj se mi oglašil Tvoja pismeca bo stric Miha vedno z veseljem prebiral!

B. TRAVEN

Zaklad
SIERRE MADRE

38. NADALJEVANJE

21.

Dobbs je že zdaj odpotoval. Karavana je korakala še precej dobro. Živali so bile bolj voljne kakor prejšnji dan, ker jim ni bilo treba tako dolgo stati in so že del pota poznale. Kljub temu pa je nekaj osel pobjegnil in Dobbs se ni posredoval, da bi ga njen. Moral ga je pustiti, sicer bi izgubil preveč časa. Med potjo se mu je namreč pretrgalo jermjenje, osel je izgubil tovor in brez njega oddirjal dalje. Dobbs je nato tovor razdelil na ostale osle. Saj bo osel zvečer itak prostovoljno prišel k taborišču.

Dobbs je sedaj iz daljave neprestano viden železnicu. Pot ga je vodila ves dan navzdol, in dolino. Lahko bi še isti podpoljan prispeval na postajo v Chinacates ali Guatimapu. Toda v teh majhčenih vasičah bi zbulil s svojo karavano preveliko pozornost, sedaj še bolj ko prej, ker je bil popolnoma sam. Postal bi sumljiv. Razen tega bi mu v teh majhčenih krajinah nihče ne odkupil oslov, orodja in ostalih predmetov, ki jih je bil primoran prodati, da bi plačal vozovnico in prtljažne prisvojbine.

Zato mu ni preostalo niti drugega, kakor da je prehodil še pot do Durangu, kjer bi opravil kupčijo, ne da bi vzbujal pozornosti. Do tja pa je bilo še dva dni krepke hoje. Mogoče celo tri. Če bi le vedel, ali je Curtin mrtev ali ne. Toda končno je treba vendarle zaupati nekoličini tudi sreči.

Ko se je Dobbs zvečer utaboril, se je čutil mirejnjšega kakor v prečkljih dneh dnevih. Res ni bila vest, ki ga je vze-

mirjala. Bilo je marveč samo mračno čutivo, ki se nam vzbudi, če kako delo samo na pol ali slabopravimo. To se je mračevalo. To ga je delalo neodločnega. Moral bi Curtinu popolnoma razbiti lobanje, mu zabosti nož v srcu in ga takoj nato pokopati. To bi bilo dobro izvršeno delo, ki bi mu prinesla zadovoljstvo in mir.

»Srečo imam,« je Dobbs smejel se vzlknil, ko je viden priščati osla. »Tako mi je ostalo petnajst prez rešenih. Še dva dni, pa bom smel mirno pisati staremu pismu, za onim pošlati zdravniku. Nihče mi ne bo mogel kaj.«

Poštal je tako dobre volje, da je pričel živžgal in nato prepevati. Tudi spal je to noč mnogo mirenej kakor poprejšnjo, ko ga je vsak šum preplašil, čeprav je bil povsem narančen. Ko je šel proti poldnevu naslednjega dne po stezi, ki je vodila preko griča, je zapasil v daljavi že Durango. Durango, ljubki biser Sierre Madre, ki se zmeraj koplje v zlati buči, ki pihljajo v njej mehki topli vetovi, božajoč ga kakor nežne ženske roke, in ki leži med varujočimi ga gorami. »Mesto sončnih arkova« ga imenujemo tisti, ki so ga videli in hrepene po njegovih prijazni ljbukostti. Mati zemlja je poleg njega postavila čudež, kakšnega ni nikjer drugje. »Cerro de Mercado«, goro iz čistega železa, šest sto milijonov ton čistega železa. Mati zemlja ni skopa, kadar se ji poljubi raztresati darove.

Ta večer se je poslednjic utaboril. Jutri zvečer bo v Durangu in pojutrišnjem zjutraj bo že sedel v vlaku proti Canatisu. Osle in ostale predmete bo kar hitro poprodal, zahteval bo toliko, kolikor bo približno potreboval.

Vriskal je od veselja. Čutil se je varnega. Če je bil veter

neugoden, je slišal skozi nočni mir pisk tovornih vlakov. In ta čudni pisk lokomotiv, ki zveni včasih tako grozljivo in stra-

hotno, ga je naredil z občutjem, kakor bi bil že v hotelu bližu železnicice. To je bil krik civilizacije. V tem kriku se je čutil varnega. Hrepel je po postavah, po čistosti, po močnih mestnih zidovih, po vseh rečeh, ki mu naj zavarjujejo premoženje. Tam, kjer postave varujejo lastnino in kjer močne sile prisilijo vsakogar, da jih spoštuje, tam je bil varen. Tam je tretja vsako reč, vsako obdolžitev dokazati. In če ne da nič dokazati, potem je imetnik pravno priznani lastnik in njegovo lastnino varujejo s puškami in jecami. Toda sploh se bo pa varoval, da bi se spuščal v dokaze. Vsem kannom in kaménkom, ki bi se ob nje utegnil spoteskniti, se bo previdno umaknil in bo pazil na vse plati. Kaj lahko napravi Howard? Niti. Če bo poizkušal s poljijo ali sodnijo kaj doseči, ga bodo zaprli. Kopal in izrabljaj je mino, ne da bi imel dovoljenje in vlade. Okradel je državo in narod. Zato se bo, kar lepo varoval in bo molčal. In Curtin? Če res še živi,

Več pozornosti našim boljčnim nasadom

Na našem ozemlju so gojili oljke v pradavnih časih. Oljka ima pri nas najboljše podnebne in talne pogoje za razvoj tako, da zasluži več pozornosti. Z druge strani pa nas posmanjanje maščob sili, da izboljšamo doseganje nasade in začnemo saditi nova drevesa. Vemo, da je huda zima leta 1929 in 1943 odvzela marmikateremu kmetovalcu voljo do gojitev oljki. Tako huda zima, da bi uničile oljčne nasade, so vendar redke — kmet pa, ki jo prinaša ta paroga narodnega dohodka, je zelo velika.

Naši oljčni nasadi so zelo zamenjeni. Kmet se spomni na oljeno drevo le, ko sedeži dozorijo. Zato se ne sme čuditi, da je donosnost teh dreves tako nizka. Pred leti je oljena mušica (*dacus oleae*) povzročila v obalnem pasu veliko škodo. Vprašujemo se pa, če so naši kmetovalci kaj ukrenili, da bi tega škodljivega pravčasno uničili ali pa če namenljajo kaj ukreniti.

Ozrimo se malo po naših hribčkih, po katerih raste oljka. To so večinoma stara drevesa, večkrat popolnoma ranemarjena, ki štrlijo kot goli okostnjaki. Plednega lesu je zelo malo in zato je donosnost zelo nizka. Povsod opazamo divje poganjke, ki črpajo rastlini hrano in na ta način ovirajo razvoj rastlini sami. Suhe veje in stara drevesna skorja so prava skrivališča za mrčes, ki napada sadno dreve. Imamo seveda tudi pri gojitvi oljčne izjeme. Prav lepe nasade imamo n. pr. v okolici Momjana, v Krkavčah in ponekod v Pučah. Premalo pa skrbimo za naraščaj. Oljka namreč zelo počasi raste in zato bi morali pravčasno skrbeti za nove nasade.

Kaj je ukreniti v tem smislu? Predvsem je potrebno, in to v pomladenskem času, pomladiti stara drevesa z energičnim obrezovanjem. Drevesno kremo moramo čim bolj znižati, tako je laže škropiti in obrati sedež. Z dreves moramo odstraniti vse suhe veje in divje poganjke. Ponekod rasejo drevesa preveč na gosto, zato moramo najbolj nedonosna edstraniti. Gnila stehla moramo očistiti in rane razkužiti, z drevesnim karbonitom. V zimi moramo namazati stehlo in veje z raztopino zelenih galice (železni sulfat). Na 100 l vode vzamemo 10 kg galice in 2 kg apna.

Začeti moramo čimprej obnoviti nasadov. Izkušnje so dokazale, da niso vse oljke podvržene nevarnosti pogina zaradi mraza. Zelo odporni sta se izkazali n. pr. sorte "obelica in obugac", ki sta obenem zelo rodovitni. Te vrste bomo vzeli poštov pri novih nasadih. Kot podlago lahko vzamemo divje oljke, med katere prištevamo tako imenovano "barabono", ki ima bujno raščo, gladko deblo in lubad pripravljen za cepljenje. Pri nabavi podlag ni nobene

težave. Pri starih debelih imamo neštečo poganjkov ukoreninjenih, ki jih lahko presadimo kar na stalno mesto. Te poganjke s koreninami zapeljamo 30 do 40 cm globoko v zemljo. Kar je odvisno od debeline poganjke samega in od strukture zemljišča. Do lepih drevese in do pravilne drevesne krome pridemo le, če sediščke vzgojimo iz semena, zato moramo čakati več let, dokler drevo obrodi. V začetku se lahko poslužimo materiala, ki ga ima kmet doma. Cepiče režemo na rodovitnih in ne starih drevesih.

Razen omenjenih načinov razmnoževanja oljki moramo omeniti nov na-

memo listje ali morske alge (morsko travo).

Zakaj razmožujemo oljko na ta način? Znano je, da se rane na oljkih zelo težko ali sploh ne celijo. Če mi posadimo globoko v zemljo ključce ali poškodovane korenjake v vertikalni legi ostane na drevesu ali na lesu rana, ki se več ne zaceli in obenem prenašamo z drevesa na drevo slabe lastnosti in bolezni matične razline.

Sposlati poženejo iz ključa ob straneh korenine in več poganjkov vzdolž ključa. Tam, kjer požene več poganjkov, postimo le enega bolj razvitega ostale pinciramo. V prvem letu torej imamo na ključu več po-

čin 4 leta stare veje in od teh izrežemo 15 do 20 cm dolge ključe. Material shranimo do časa uporabe (marec) v kleti v pesku.

V čem obstaja ta način razmnoževanja oljke? V pravčasno preoran ali prekopani zemlji izkopljemo jarek globok 30 cm. Na dno jarka namejemo 10 cm debelo plast rahle in rodovitne zemlje, na katero položimo v vodoravn legi v razdalji 10 cm omenjene koščke vej (ključe). Ključe nato pokrijemo z 5 cm debelo plastjo rahle zemlje in nato napolnimo jarek z vlažno slamo. Slamo moramo stalno škropiti z vodo, da imajo ključi vedno dovolj vlage na razpolago. Namesto slame lahko vz-

ganjkov, ki zrastejo do 30 cm v višino in ob straneh korenine, ki hranijo nove poganjke. V drugem letu se poganjki ukoreninijo in tako osamosvojijo. Naslednje pomlad odrežemo koščkom lesa poganjek skupno s koreninami in tako dobljeno novo rastlino presadimo v razsadnik v razdalji 70 cm. V razsadniku ostanejo drevesa 4 do 5 let, in nato jih presadimo na stalno mesto.

Nova drevesa prenašajo lastnosti matičnega drevesa, torej jih niti treba cepiti.

Omeniti je, da je ta način razmnoževanja oljki pri nas še neznan in da bomo letos pričeli razmnoževati oljke na ta način.

Popis živine v koprskem okraju

Od 1. do 5. februarja 1953 bo na področju našega okraja popis živine, perutnine in čebelnih panjev ter zemljiščnih površin (t. j. skupne površine, njive in vrtovi).

Popis bo po stanju 31. januarja 1953.

S popisom bomo zajeli:

- javna, zadružna in privatna kmetijska gospodarstva (posestva, ekonomije itd.),
- javne, zadružne in družbene ustanove ter organizacije, ki niso organizirane za kmetijsko proizvodnjo, pa imajo na dan popisa živino, perutnino ali čebelne panje,
- gospodinjstva nekmetovalcev, ki imajo živino, perutnino ali čebelne panje.

Pripravljalna dela, organizacijo in kontrolo popisa bodo vodile na področju našega okraja, okrajna popinska komisija in občinske popinske komisije.

Doseglj so bili v našem okraju štirje popisi živine. Prvi popis je bil leta 1949. Na podlagi teh popisov smo prišli do števila živine, kar je bilo nujno potrebno za pravilno spremljanje, kakor tudi za pravilno planiranje potreb živinoreje in dočelitev pomoči ob oblasti. Nadalje so nam popisi služili in nam še danes služijo kot bogat in neizčrpen material za ekonomske študije in analize na področju kmetijstva, ker smo upoznavali posebej gospodarstva javnega sektorja, gospodarstva zadržnega in gospodarstva privatnega sektorja. Ta popis nam bo nudil podatke, na podlagi katerih bo mogoče storiti obsežne ukrepe za nadaljnji napredok in kvalitetno zboljšanje naše živinoreje.

Popis bo uspel le, če bo vsak posameznik dal popisnim organom na vsa vprašanja pravilne in točne podatke. Prepričani smo, da bodo kmetje in zadružniki vzelci popis živine resno in da bodo šli popisovalcem v vsakem času na roke.

Urad za statistiko in evidenco OLO Koper

V Pasteurjevem zavodu v Parizu so našli neke vrste klice, ki uničujejo voluharje in podgane. Do sedaj znana sredstva in strupi so bili slabti in škodljivi drugim živalim in ljudem. Nove halezenkske klice imajo to prednost, da škodujejo samo voluharjem in podganim.

PLANINSKI PLES

KOPER 14. - II.

HOTEL TRIGLAV

RADIO

JUGOSLOVANSKE COPE TRSTA

Najvažnejši sporedi od od 31. do 6. 1953.

SOBOTA, 31.: 14.30: Jezikovni pogovori J. Pahorja; 18.30: Morja široka cesta; 21.00: Iz zakladnice romantične glasbe; 21.30: Od sobote do sobote. **NEDELJA, 1.: 8.30:** Za naše kmetovalec; 9.00: Mladinska oddaja: F. Levstik »Martin Krpan in pogovor s pionirji«; 13.45: Glasba po željah; 15.00: Z mikrofonom med našim ljudstvom; 15.20: »V domači hiši«, pester spored slov. narodnih; 16.30: Slušna igra: N. Edwards »Rop na Bond Street«; 18.30: Slovenska pesem ob slovenskem Jadranu. **PONEDELJEK, 2.: 11.30:** Žena in dom; 14.30: Iz športne sveta; 17.30: Glasba iz operet, filmov in revij. **TOREK, 3.: 14.30:** Strani naše zgodovine; 18.30: Jezikovni pogovori; 18.40: Francoska zabavna glasba; 20.00: C. Monteverdi »Orfeo«, opera v 5 dejanjih; 22.00: Glasba za ples. **SREDA, 4.: 11.30:** Šolska ura: Grudinove otroke pesmi; 14.30: Kulturni razgledi; 18.15: Glasbeni portreti: slovenski skladatelji preporočnega časa; 20.30: Pevski zbori v raznih deželah; 21.00: Radijski roman: Lucrezia Borgia; 21.30: Pesmi brez besed. **CETRTEK, 5.: 14.20:** Od Triglava do Jadranu; 17.30: Sto taktov zahavne glasbe; 18.30: Iz ljudske revolucije; 18.40: Pesmi iz osvobodilne borbe. **PETEK, 6.: 14.30:** Po svetu okrog; 15.00: Šolska ura (ponovitev); 18.15: Igra orkester JLA iz Portoroža; 18.35: Priljubljeni zahavni orkestri; 21.00: Literarna odaja: France Prešeren — narodni pesnik; 22.00: Vedno dobre volje; 6.30: Glasbe za ples in razvedriло.

OGLASI

BERŽAN IVAN, pok. Ivana in Laverčič Marije, rojen 7. III. 1892 v Borštu, bivajoč istotam na št. 60, je dne 15. XI. 1952 izgubil osebno izkaznico št. 28209/18197, izdanou od LO občine Marezige ter jo razveljavlja.

PRIBAC — Grizon Antonija, rojen 29. III. 1890 v Padni, bivajoča istotam, je izgubila osebno legitimacijo, izdana od občinskega LO Šmarjetna, in jo razglasila za neveljavno.

LOČEN MOŽ, kmet, bi šel brezplačno delat k pošteni vlovi oziroma samostojni ženski, ki bi imela nekaj polja. Pišite ali osebno odgovorite na načelov: Kleva Vence, Četrtek 25. pošta Izola.

RESEVALCEM NAGRADNE KRIZANKE

Med resevalce, ki so nam poslali pravilne rešitve nagradne križanke iz druge številke »Slovenskega Jadranja«, smo razdelili dve knjižni nagradi. Nagrajenca sta Vlado Zorut iz Valdolitre in Ludvik Terboča iz Maribora.

Nikjer na zemlji. Takih odrečnih in nezavarovanih pokrajini ni nikjer več. To ve vsak sodnik. Smejal bi se tak reči. In potem bo moral obrečevalce plačati visoko kazeno ali pa bo moral v ječo, kajti Dobbs je častivreden in imovit gospod, ki si je pridobil denar z zakonito špekulacijo.

Stari in Curtin bi ga seveda lahko skrivalj umorila. To že, tega se človek kljub vsem postavam ne more ubraniti. Toda potem ju bodo obesili ali pa posadili na električni stol. To bosta vedela, zato ga bosta pustila pri miru.

Skozi noč je zapiskala lokomotiva. Dobbsu se je zdelelo, da bi poslušal godbo. Godbo, ki mu govorji o varnosti.

Cudno, da Curtin ni zakričal, ko ga je ustrelil, da ni zastopal, ne zahrepel, ne zavzdrhil. Nič, nič. Padel je kakor spodsekano drevo. Zvrnil se je, kakor je bil dolg in širok, in je bil mrtev. Samo kri je tekla in rdečila srce. To je bilo edino gibanje. In ko ga je Dobbs obsvetil z gorečo vejo in čakal, da bi občutil grozo, je videl samo bel, otrpel obraz. In sploh ga nji moglo biti grozo, kajti Curtin je ležal tako simečno zvit, da bi se Dobbs skoro zasmjal.

In Dobbs se je smehljal sedaj predse. Zdelo se mu je vse tako simečno, kako se je Curtin zvrnil, kako je tako nemoljel in kako je vse njegovo življenje za zmeraj ugasnilo s samim, tihim gibom na revolverju.

Kje je le sedaj mrljic? Ali se je odplazil? Ali ga je kdaj načel in spravil na varno? Ali ga je odvlekel lev ali jaguar? Toda to bi moral videti. Mogoče pa ni bil mrtev?

Dobbs je postal nemiren. Začelo ga je mrziti. Drezal je v ogenj. Obrnil se je in pogledal po golji planjavi, nato tja v goršavo. Končno je moral vstati. Hodil je okoli. Prepričeval se je, da mora, da se ogreje. V resnici pa je hodil sem in tja, da bi tem laže skoraj istočasno na vse strani videl. Včasih se mu je zazdelo, da vidi nekoga, kako se plazi proti njemu. Potem se mu je zopet zazdelo, da sliši nekoga, kako se bliža ognju. In nenadoma ga je prevzel občutje, kakor bi stal nekdo tik za njim, kakor bi pravkar občutil njegovih dlan na svojih ušesih in kakor bi bila ost dolgega noža namerjena v njegov hrbot. S hitnim gibom je skočil Dobbs naprej in se obrnil, v rokah držeč revolver. Toda nječesar ni videl. Ničesar, dru-

gega ni videl kakor temne sence oslov, ki so se dolgočasno pali ali pa polegli.

Dobbs se je sam pri sebi opravičeval, da mora človek zmeraj paziti in ni tako ravnanje kar nič smešno in ni v nikakršni zvezji s strahom ali celo z vestjo. Kdor je popolnoma sam v taki dnevini in ima s sabo dragoceno blago, je zmeraj nekakšno vznemirjen. To je popolnoma naravno. Kdor si tega noče priznati, vara samega sebe. To noč ni spal tako dobro kakor po prejšnjo. Toda takoj je našel tudi vzrok. Bilo je samo zato, ker je bil preutrujen. Davi se je nekoličko kazalnik z ophodom, ker so se osli razkropili in jih je moral zbrati. Tako je zamudil dve celi ur.

Pot se je boljšala in Dobbs je proti poldnevu izračunal, da bo v treh urah v Durangu. Ni pa nameraval oditi takoj v sredo mesta, marveč se je nameraval ustaniti pri prvih gostilnih v predmestju in raztovoriti. Potem se je hotel z gostilnicarjem dogovoriti, da bi mu priskrbel kupce za živali, če bi jih ne hotel že kar sam odkupiti po nizki ceni, s čimer bi napravil dobro kupčijo. Potem bi naložil vso ostalo prtljago, torej vreče z dragoceno vsebino na voz, ki bi ga dal prepeljati na oddajalnico za brzozovno blago. To bi ne vzbujalo nikakšne pozornosti. Označil bo blago kot suhe kože. Plačal bo najvišjo prislojino, potem se nihče več ne bo zanj zanimal.

Pot se je postajala silno peščena. Na eni strani je bila pot odprtja. Na drugi strani pa se je dvignila stena suhe, krvlje ilovice in drobljivega, vlaknastega in izpranega kamena. Na nekaterih mestih ob poti so rasle rastline, bodeče grmovje, trudno, zato so pokrite z debelim prahom.

Če je zapihal veter ali pa priplesal vrtinec, so se dvignili v zrak/debeli oblaki duščega prahu. Človeku je bilo težko dihati. Pesek je silil v oči, da so bolele in za nekaj hipov skorpa oslepeli. Kadar je vrtinec odplesal, je ležal zrak tih, težko, zleznino in morečno nad pokrajino. Zrak se je kuhal in žarel in prah je smodil in žgal kožo. Zemlja, ki je že mesec in mesec žakala na dež, ni mogla več prenašati vse sončne težje in je odbijala žarke nazaj v zrak, kjer so žareli v mčeni vročine. Blesket težke sončne svetlobe je udarjal ljudem in živalim v oči in možgane, da so se optekajoči vlekli dalje in zapirali oči; misliti niso mogli na nič drugega kakor na to,

kako bi čimprej ušli tej muki. Osli so z na pol pripritimi očni capljali dalje. Nobeden se ni zaustavljal ali skušal pobegnati. Hodiли so kakor stroji. Komaj so premakali glave. Tudi Dobbs je mihal. Če je samo ozko odprl oči, je udaril vanje paleč val rezke svetlobe in zelo se mu je, da mu bo znenica ta hip zgorela.

Skozi ozko odprtino oči je zagledal ob poti nekaj dreves. Menil je, da bi se dalo tu malo postati, za pet minut ali za deset, da bi se naslonil za nekaj časa na drevesno deblo, počil v senci in odprl oči, da bi se malo odpočile. Tudi osli se bodo radi ustanili in bodo zadovoljni, če bodo mogli za hip poči v senoi.

Dospel je do dreves, stekel naprej, obrnil prvega osla in vsa karavana se je ustavila. Osli so se sami od sebe zgn

Starši, otrok in šola

Ali se dovolj zanimate za otrokov uspeh v šoli?

V dneh, ko se zopet odpirajo šolska vrata in bo naša mladina, mama in velika, po štirinajstnem odmoru ponovno zasedla šolske klopi, se človek nehoti zamisliti nad marsičem, kar je sicer daleč od njega, včasih mogoče celo predaleč.

Pameten inkoristen je ukrep naših šolskih oblasti, da ob zaključku prve polovice šolskega leta omogočijo otroku počitek in razvedrilo, da se v drugi polovici z novimi močmi in voljo vrže na delo — učenje. Včasih počitnice niso bile zaradi počitka, ampak zaradi cerkvenih praznikov in opravil, ki so z nepotrebno mistiko obremenjevale otrokovo duševnost in domišljijo.

Ze v prvih dneh šolskega leta so budni straši lahko opazili, da njihovi otroci, razen malih in velikih veselij doživljajev, prinašajo iz šole tudi skrbi in včasih celo resne težave. Nekaterim otrokom v šoli »ne gre«, kot pravimo, nerazumljiv in neprijeten jim je kak predmet,

šola v otroška srca, kajti iz tega semena bo zrasel plod. Dober učitelj pa lahko poleg znanja, ki ga bodo dal otroku, iz drobnih potez njegovega značaja izoblikoval človeka z močnim in enotnim značajem. Slabi učitelj pa bo lahko zamoril v njem mnogo dobrih klic, če starši ne bodo budni, in bo naredil počasi iz našega otroka pasivnega ali celo škodljivega člena naše skupnosti.

Ce je prinesel otrok domov slabo spričevalo, se moramo resno zanimali. Ugotovili moramo, kaj je temu vzrok. Morda otrok le nima pravilno razdeljenega delovnega časa, ali ima težavne delovne pogoje, mogoče ga med učenjem motimo ali obremenjujemo z drugimi rečmi. Zavedati se moramo resnosti in težavnosti otrokovega dela in počasiti zanimanje za to delo in za otrokove uspehe v šoli.

In če je prinesel slabo spričevalo, mu z večnim tannanjem ne vzemišmo še tisto malo volje in veselja,

na tak način, da s tem ne ranimo njegovega ponosa in ne razdrobimo zaupanja, ki se je spletlo med nama in njim.

Ko se vrne iz šole, mu dajmo malo počitka, potem pa naj se uči in piše naloge. Pri tem ga ne motimo, če ne vidimo, da našo pomoč želi in potrebuje. Pomagajmo mu potropežljivo in prijazno, toda ne vsiljujmo se preveč. otrok se mora navaditi na samostojno delo, ki ga potem lahko kontroliramo. Ce bo otrok čutil z naše strani tako pomoč, ki mu ne jemlje samostojnosti niti ponosa, jo bo znal ceniti in jo bo po potrebi vedno poiskal.

Pri tej pomoči, ki jo bočemo nuditi otroku, je najnajnaša povezava s šolo. Zato se redno udeležujmo roditeljskih sestankov in podpirajmo delo šolskih odborov, ki so povezana med oblastjo, šolo in nami. Zanimajmo se, da bodo v te odobre prišli ljudje, ki se bodo za svoje delo res zavzeli.

Se ene stvari se moramo zavedati, namreč, da šola in dom še ne moreta dati otroku vsega, kar ga veseli in česar si želi, ker mi odrasli s svojimi vzgojnimi metodami največkrat ne moremo popolnoma prodreti v svet otroških sanj in hotejnja. To da, otroku pionirska in mladinska organizacija, ki ga z igro, z izleti in z malimi dolžnostmi uči ljubezni do domovine, vzbuja v njem čut za tovarištvo in za kulturno. Tako sta nam tudi ti dve organizaciji močan zaveznički pri vzgoji naših otrok.

Trije modeli zimskih plaščev

ZA DOBRO VOLJO

Mamica je vzela sinčka s seboj na koncert. Dečku je bil od vseh instrumenov najbolj všeč kontrabas. Toda kmalu je postal zaspan in se je obrnil k materi: »Mamica, bomoš domov, ko stiče prežaga tisti zaobj?«

Skot se je peljal z vlakom. Na vsaki postaji je izstopil in se vrnil ves upehan zadnji tip, preden je vlak odpeljal. Sopotnik, ki ga je

opazoval, ga vpraša: »Zakaj pa vendar izstopate na vsaki postaji?« »Vsakokrat kupim vozno karto do naslednje postaje. Kaj pa mislite, lahko se zgodi železniška nesreča, pa bi zastonj plačal celo kartoto.«

Škotski kmet je računal in računal. »Prav nič mi ne pomaga, pre malo imamo, če se tako računam. Hišnega psa bom moral prodati in v bodoče sam lajati.«

F I Z K U L T U R A

ODMEVI IZ LIVKA

Livk je bil letos prizorišče prvega prvenstva Primorske smučarske poduzeze, ki ima svoj sedež v bližnji Idriji, pa vendar tako daleč, če se sesteje avtobusne karte. Ustavili smo se v Idrijskem. Ljudje so nam zatrjevali, da je cesta do Livka ledena in da z avtobusom ne bomo mogli dalje. Toda šofer Ludvik ne bi bil Ludvik, če bi z njegovim Tamom ne potegnil do vrha. Čast Ludviku, čast pa tudi mariborski tovarni. Kar ponosni smo bili, ko smo se ustavili sredji vasi. Toda, glej spaka! Mislišli smo, da bodo ljudje občudovali lepe dresene tekmovalce idrijskega »Rudarja« — ljudje pa občudujejo avtobus! Nič čudnega. To je bil prvi avtobus, ki je prevozel Livk po osvoboditvi in nič čudnega, če so ga ljudje bolj občudovali kakor nas. Rea nismo vedeli, da jih bomo s tem napravili tako veselje.

Tekmovalni duh narašča. Šlo se bo v glavnem za pokal, za čast najboljšega primorskega smučarskega društva. Livčani imajo sloves, so pa zelo okrnjeni. Postojna na tihem upa in je že nekaj dni na Livku. Rudarji se namasajo na število svojih tekmovalcev in tudi na kvalitetu: Pa kaj bi ugibali, jutri bomo že na jasnjem, eno noč pa še prespimo v miru. Livčani so dobro preskrbeli za prenoscenje v prehrano. Vidi se, da imajo prakso. Tehnična stran tekmovanja pa bo šepala, ker je na Livku premojno ljudi. Na večernem sestanku je kazalo, da bomo to oviro premesti. Med smučarji je že zavladalo tradicionalno tovarištvo, ki ga žal pri drugih športih ne opazimo v tolitski meri.

Že jutranji teki so pokazali veliko premoč idrijskega Rudarja. Pa se nekaj slabega so pokazali: najvažnejša panoga smučanja, to so teki, so začeli tudi pri nas naglo nazadovati. Trideset tekcačev pomeni zelo malo in nujno bo, da vse enote usmerjajo svoje tekmovalce na teki, sicer bomo kmalu brez tekcačev.

Popoldanski slalom se je lepo razvijal. Tu je stopil zopet v ospredje mudi Logar Ivi iz Idrije, ki je v prvem teku pustil zadaj celo vse člane in med njimi tudi toliko opevanega domačina Šeklija, ki tekmuje za ljubljansko Enotnost in je tokrat napravil domačinom slabo uslužbo. Prsti ljubljanske Enotnosti torej segajo zelo daleč!

Za dopoldanski veleslalom v nedeljo se je prijavilo rekordno število skoraj 100 tekmovalcev! To tekmovanje nas je najbolj skrbelo. Smo la se je kmalu pokazala: odpovedal je telefon.

da je bila organizacija v redu in da je le po zaslugu klubalcev padla senca na veleslalom.

Tekmovanje smo morali v čast in slavo klubalcev razveljaviti in ga bomo ponovili v Črnom vrhu. Škoda, da smo pri tem pripravili ob čestem naslov prav tov. Miklavčiča. Kdo od primorskih smučarjev ga ne pozna že dolga leta? Star je 36 let, pa še vedno zmaguje in nič ne kaže, da bo prenehral!

Pri popoldanskih skokih so imeli glavno besedo Postojčani, čeprav jim je Kobaričec Hafner odnesel prvenstvo med člani. Druga mesta so njihova, Idrija pa ima tu svojo Ahilovo peto. Prihodnje leto pa bodo tu spregovorili mlajši skakalci in morda celo katero zagodli. S.L.

Meddržišvene smučarske tekme v Črnom vrhu

V nedeljo dne 25. januarja je pridelil SD »Rudar« iz Idrije meddržišvene tekme v Črnom vrhu nad Idrijo. Med člani je zmagal Erjavec Jože, med starejšimi mladincami Podobnik Jože in med mlajšimi mladinci Mikluk Marijan. Med mladinkami je zmagal Skarabot Marija. Popoldne so imeli veleslalom, ki je veljal tudi za podvezino prvenstvo v skupini članov. Podvezin privak je postal Likar Jože. Med starejšimi mladincami je zmagal Logar Ivi, član »Rudarja«, danes brez dvoma najboljši smučar Primorske. S.L.

Prvi vaditeljski tečaj »PARTIZANA« v koprskem okraju

V pondeljek se je začel v Kopru prvi vaditeljski tečaj množične telovadne organizacije »Partizan« v koprskem okraju. Tečaja se udeležuje 21 mladincev in mladink iz Kopra, Portoroža, Izole, Pirana, Dekanov, Kort, Smarij in Sv. Petra. V tednu dne bodo tudi mladinci in mladinke dobile osnovne pojme iz metodike, imenoslovja orodnih in prostih vaj, o vajah na orodju, redovnih in zletnih vajah in o splošni telesni vzgoji.

Ceprav je čas enega tedna, ki je odmerjen za pouk, mnogo prekratek, je vendar treba pojaviti inicijativu »Partizana«, ki je spoznal, da je treba z vaditeljskimi tečaji začeti takoj, kajti po naših vseh vse bolj raste zanimanje za ustanavljanje telovadnih društev. Ti mladinci in mladinke bodo svoje znanje takoj prenesli na druge, sami pa se bodo izpopolnili na nadaljevalnih tečajih, ki jih bodo organizirali takoj spomladi.

Tečaj vodi mestni odbor »Partizan«, v pomoč pa sta mu dva instruktorja Zvezne za telesno vzgojo Slovenije.

Na velikih mednarodnih smučarskih tekmacah v Garmischu, ki so bile v nedeljo, si je jugoslovanski tekmovalec Matevž Lukanc (na sliki) zlomil nogo. V smuku se je Tine Malej uvristil na dvornjasto mesto, v veleslalomu pa Cencelj na devetnajsto.

Kako bomo same čistile moške obleke

neprijazen se jim zdi učitelj ali profesor, ali pa kratkomalo šole ne marajo.

V različnih družinah tako in podobna vprašanja rešujejo zelo različno. Izkušeni in vestni starši se zavedajo, da je to njihova velika odgovornost in da so šolski vtisi pri otroku lahko tako močni, v pozitivnem ali negativnem pomenu, da ostanejo živi vse življenje. Večina otrok sprejema besede svojega učitelja z iskrenostjo in nestrežnojo za vse novo, kar jim bo povedal in jih naučil. Starši pa morajo budno spremljati razvoj svojega otroka in paziti kakšno je sem, ki ga seje

ki ga ima za šolo. Pomagajmo mu, vlivajmo mu pogum in samozahest, da bo v bodoče bolje uspel. Kako to storimo?

Pomagajmo mu pri njegovem delu in ga obenem strogo nadzorujmo. Najbolje je, da pri vsakem njegovem povratku iz šole pričnemo govor o tem, kaj se je nowega naučil, kaj se je zgodilo in kakšne naloge ima. Ce bo to postal pravilo in vsakodnevna navada, se bo otrok tega tako navadil, da bi pričel sam govoriti, ne da bi ga vprašali. Njegovo govorjenje in poročila moramo od časa do časa preveriti v šoli in pri njegovih tovariših, ampak

vročo vodo. Ce pa ovratnik ni zelo umazan, ga očistimo z vodo, ki smo ji dodali malo salmiaka (na 11 vode 2-3 žlice salmiaka).

Če so robovi pri žepih in na rokavih tudi zelo umazani, jih očistimo kot ovratnik.

Ko smo to končale, pregledamo pri dobriluči vso obleko. Mastne madeže očistimo z bencinom. To delamo tako, da z majhno krepico madež dobro natopimo z bencinom, potem pa drgnemo z mehko, suho krpo.

Da potem vso obleko nekako osvetimo, jo bomo dobro skrtačile s krtcačo namočeno v vodi, ki smo ji dodale malo salmiaka.

Ce obleka še vedno ni povsod čista, na pr. na kolenih, na komolih itd., bomo tam bolj močno skrtačile z zelo mokro krtcačo in obrisale s suho krpo. Pri tem krtcačenju pa moramo paziti, da preveč nemočimo sprednjo, zgornjo stran suknjice, ker bi se lahko pri tem material, ki je med blagom in podlogo, nagubal in suknjič bi izgubil lepo obliko. Obenem pa moramo paziti, da je vsa obleka vlažna, sicer bi na nekaterih mestih lahko ostali temni robovi.

Ko smo to končale, obesimo suknje na obesalnik, hlače pa položimo lepo zložene čez stolovo našljalo. Ko se je obleka tako osušila, pride še zadnja fază našega dela. Obleko zlikamo preko mokre krpe. Krpa namočimo v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Ko smo to končale, obesimo suknje na obesalnik, hlače pa položimo lepo zložene čez stolovo našljalo. Ko se je obleka tako osušila, pride še zadnja fază našega dela. Obleko zlikamo preko mokre krpe. Krpa namočimo v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Zdaj šele začenja pravo čiščenje.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

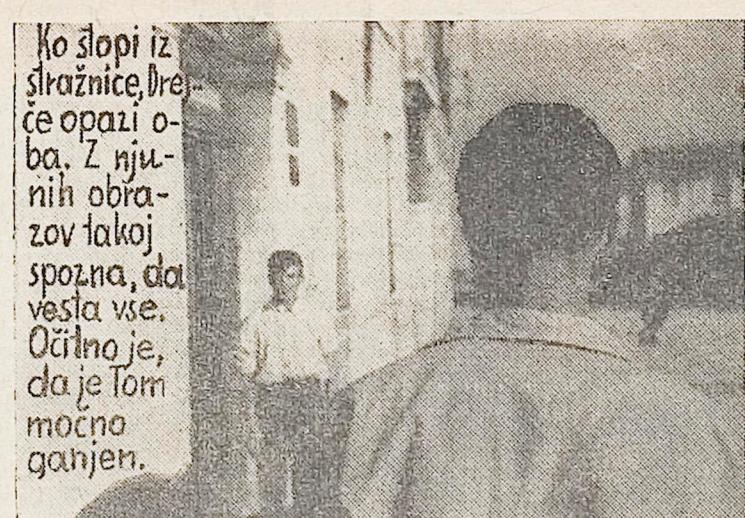
Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo. Ovratnik nato dobro drgnemo izmenoma s krtcačo, namočeno v vodi, ki smo ji dodali kisa ali malo salmiaka. Po likanju pustimo obleko zopet, da se osuši, kot smo opisali že zgoraj, potem pa jo spravimo v omaro in naše delo je končano.

Najbolj zboleče točka je navadno ovratnik. Če je zelo umazan, vzdremo presejan pepel (najbolje od bukovega lesa), ga damo v skledo in paljemo z vrelo vodo. Potem počakamo da se pepel usede na dno sklede in čisti lug ocedimo.

«Modre veverice»

(Dosedanja vselina)

Sirota Drejče je odšel s čolnem po svetu. Toda vihar mu je čoln razbil in deček je obležal nezavesten na obali. Nasle so ga »Modre veverice« in ker so ga člani vzdužibili in ga hoteli za poglavarja, je klobosumni Tom, prejšnji poglavar dečkov, skoval zaroto. Malo Majdo je zaprl v grad in pod pretvezo, da so jo ugrabil »Modre veverice«, jih je napadel. Bojna sreča pa mu ni bila mila in ko je videl, da hoče Majda pobegniti, ji je vrgel na pet veliko skalo. Majde niso našli nikjer in Tom je bil ves obupan, da jo je ubil. Izpove se Drejčetu, ki mu obljuhi pomoč. Tomovo krivdo vzame nase in ...

KONEC